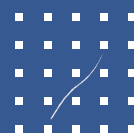

2004

11e Jaarverslag

BELGISCH INSTITUUT
VOOR POSTDIENSTEN
EN TELECOMMUNICATIE

BIPT

2004

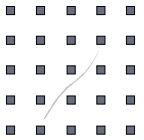
11e Jaarverslag

MEDEDELING VAN DE RAAD	7
1. WIE ZIJN WIJ	8
1.1. DE OPDRACHTEN	10
1.2. DE WERKGEBIEDEN	11
1.3. DE WAARDEN	12
1.4. DE RAAD	13
2. HET BIPT EN ELEKTRONISCHE COMMUNICATIE	14
DE ELEKTRONISCHE-COMMUNICATIEMARKTEN, ECONOMISCHE REGULERING ERVAN EN DE BESCHERMING VAN HET ALGEMEEN BELANG	16
2.1. JURIDISCH KADER EN OPDRACHTEN VAN HET BIPT	16
2.2. ECONOMISCHE SITUATIE VAN DE SECTOR	19
2.3. ECONOMISCHE REGULERING	23
2.3.1. Markttoegang	23
2.3.2. Regulering van de operator met een sterke positie in vaste telefonie	23
2.3.3. Regulering van de operatoren met een sterke positie in mobiele telefonie	26
2.3.4. Marktanalyses	27
2.3.5. Controle	28
2.4. BESCHERMING VAN DE GEBRUIKERS	29
2.5. BIJHOUDEN VAN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN, AANWEZIGHEID IN NATIONALE EN INTERNATIONALE INSTELLINGEN	32
BEHEER VAN TECHNISCHE AANGELEGENHEDEN EN VAN HET ELEKTROMAGNETISCH SPECTRUM	34
2.6. ALGEMEEN KADER EN OPDRACHTEN VAN HET BIPT	34
2.7. BEHEER VAN HET ELEKTROMAGNETISCH SPECTRUM, VERGUNNINGEN EN FREQUENTIES	35
2.8. WAARBORGEN AAN DE SPECTRUMGEBRUIKERS	38
2.9. BEHEER VAN DE TELEFOONNUMMERING	41
2.10. TECHNISCHE OPDRACHTEN VAN OPENBAAR NUT	42
2.11. BIJHOUDEN VAN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN, AANWEZIGHEID IN NATIONALE EN INTERNATIONALE INSTELLINGEN	44

3. HET BIPT EN DE POSTSECTOR	46
3.1. JURIDISCH KADER EN OPDRACHTEN VAN HET BIPT	48
3.2. ECONOMISCHE SITUATIE VAN DE SECTOR	50
3.3. ECONOMISCHE REGULERING	52
3.4. CONSUMENTENBESCHERMING	53
3.5. BIJHOUDEN VAN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN, AANWEZIGHEID IN NATIONALE EN INTERNATIONALE INSTELLINGEN	55
4. WERKING VAN HET BIPT	58
4.1. HET PERSONEEL	60
4.2. DE UITRUSTING	61
4.3. CONSULTANCY	62
4.4. DE FINANCIËN	62
5. PRAKTISCHE INLICHTINGEN	64
5.1. GLOSSARIUM	66
5.2. NUTTIGE ADRESSEN	70
BIJLAGE: REFERENTIES VAN DE REGLEMENTAIRE TEKSTEN DIE DOOR HET BIPT ZIJN VOORBEREID EN IN 2004 ZIJN GEPUBLICEERD	72

MEDEDELING VAN DE RAAD

De Raad van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie heeft het genoegen u zijn jaarverslag voor te stellen, het elfde in het bestaan van het Instituut.

Om met het eerste decennium werking te breken, wilden de leden van de Raad de presentatie van dit verslag vernieuwen en het grote publiek een document beschikbaar stellen dat in een duidelijke en sobere taal de markante feiten van het afgelopen jaar beschrijft.

Dit verslag schetst de ontwikkelingen in de sector van de postdiensten en die van de telecommunicatie in het kader van de openstelling van de markten en in het licht van de technologische vorderingen, die op hun beurt nieuwe diensten of convergentie- en substitutiefenomenen hebben voortgebracht. Het jaar 2004 was voor die sectoren rijk aan gebeurtenissen en wendingen, net zoals dat het geval was voor het Instituut, zij het in mindere mate. In elk geval was het een rijk gevuld jaar.

Ten overstaan van de dynamiek van de markt nemen de opdrachten van de regulerende instantie toe in complexiteit en aantal. Ze vergen steeds meer finesse en precisie. In dat opzicht merkt de Raad tevreden op dat zowel de ondernemingen als de consumenten het optreden van het Instituut in een soms moeilijke context weten te waarderen. Op telecommunicatiegebied moesten wij in 2004 immers nog voortgaan zonder de omzetting van het pakket Europese richtlijnen inzake elektronische communicatie. Door het belang van de markt voorop te stellen is het Instituut via circulaire en besluiten, ook dankzij een aantal bepalingen in de programwet, erin geslaagd duidelijke antwoorden te verstrekken, waardoor de onzekerheid die inherent is aan elke overgangperiode deels werd weggenomen. Het Instituut merkt daarbij op dat de rechtszekerheid die door de hele markt wordt gevraagd, soms op de helling wordt gezet door de rechtszaken die sommige operatoren systematisch tegen zijn besluiten aanspannen.

Het is de wens van het BIPT dat zijn optreden mag leiden tot een harmonieuze ontwikkeling van de markt voor elektronische communicatie en voor postdiensten: het verschijnen van nieuwe diensten, betere kwaliteit en interessante prijzen van de bestaande diensten, tevredenheid van de particuliere en zakelijke gebruikers, enz.

De vorderingen die wij reeds hebben gemaakt en zullen blijven maken, zijn de vrucht van het werk van een heel team. De Raad van het BIPT twijfelt er niet aan dat iedereen bij het lezen van de volgende pagina's overtuigd zal zijn van de noodzaak om het kader uit te breiden, zodat het Instituut de menselijke middelen krijgt om de diversiteit en de complexiteit van zijn taken aan te kunnen.

Michel Van Bellinghen
Lid van de Raad

Georges Deneff
Lid van de Raad

Catherine Rutten
Lid van de Raad

Eric Van Heesvelde
Voorzitter van de Raad

Wie zijn wij

1.1. De opdrachten	10
1.2. De werkgebieden	11
1.3. De waarden	12
1.4. De Raad	13

In de vrijgemaakte markten voor elektronische communicatie en van de postsector vervult het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie opdrachten inzake economische regulering, technische organisatie en naleving van de regelgevingskaders.

Het BIPT waakt voor de belangen van de marktspelers en gebruikers. Die opdrachten worden vervuld ten behoeve van de gemeenschap.

Het is de vaste wens van het BIPT om die te vervullen in het kader van transparantie, samenwerking en dialoog.

1.1.

DE OPDRACHTEN

Het optreden van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie past algemeen in de context van de liberalisering van de netwerkindustrieën. Gelet op de specificiteit van die activiteiten en hoog-technologische producten, is het noodzakelijk de markten te begeleiden. Die algemene opdracht wordt toevertrouwd aan regulerende instanties.

Liberalisering van de netwerkindustrieën

Sedert het einde van de jaren '80 zijn de opvatting over en de werking van een reeks netwerkindustrieën sterk aan het veranderen: elektriciteit, gas, transport, telecommunicatie, postdiensten, enz.

Voordien werd het **monopolie** – meestal van een staatsonderneming – algemeen erkend als de formule die de beste garantie vormde voor de verstrekking en het voortbestaan van de openbare dienstverlening, waarbij de economische rationaliteit gebaseerd werd op schaalgroottes.

Geleidelijk aan is die opvatting in de wereld – en meer bepaald in Europa – geëvolueerd, met name dankzij de positieve bijdrage van de nieuwe technologieën. Ook voor de netwerkindustrieën en voor de "eerste levensbehoeften" gelden voortaan de **markt** en de **concurrentie** tussen verschillende leveranciers als model om het hoogste niveau te bereiken inzake prestaties en tevredenheid van de gebruikers.

Begeleiding van de markten

Bij de invoering van die nieuwe organisatie heeft de wetgever zich voortdurend laten leiden door twee doelstellingen.

Eenzijds bestaat de markt alleen maar indien er werkelijke concurrentie bestaat. Welnu, gelet op een aantal van hun technologische en organisatorische **specificiteiten** houden de netwerkindustrieën grote obstakels in voor potentiële nieuwkomers. Die obstakels moeten worden weggeruimd opdat de markt kan functioneren.

Zo moeten mechanismen worden ingesteld opdat alle concurrenten onder billijke voorwaarden **toegang** kunnen krijgen tot **netwerkinfrastructuur**. Tezelfdertijd mag de concurrentie niet de bron zijn van een slechte werking van complexe technologische systemen. De economische regulering van de markten in de letterlijke zin van het woord gaat daarom gepaard met strikte technische procedures.

Toeziens op de instelling en de efficiëntie van die concurrentie is de eerste opdracht van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie.

Anderzijds vloeit de tweede doelstelling voort uit de bijzondere aard van de betrokken producten of diensten en van hun erkende openbare nut. Het is absoluut noodzakelijk dat de werking van de markt sommige **zwakke gebruikers** niet benadeelt of uitsluit.

Ook is het uiterst belangrijk dat de concurrentie, om grote klanten binnen te rijven, niet ten koste gaat van de particulieren. De overheid neemt daarom gepaste maatregelen in die zin: een minimumdienst voor iedereen, bescherming van de particuliere gebruiker, specifieke voorwaarden voor vastgelegde categorieën van consumenten, enz.

Een tweede opdracht van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie bestaat erin toe te zien op de bescherming van sommige categorieën van gebruikers en zich ervan te vergewissen dat de diensten van openbaar nut voor iedereen beschikbaar blijven.

Die twee cruciale doelstellingen, die bijdragen tot eenzelfde doelstelling van algemeen belang, vergen een passende **marktbegeleiding**.

Regulerende instanties

De bevoegdheden, de vorm en het statuut van de regulerende instanties kunnen in Europa sterk variëren van land tot land. In essentie blijft hun algemene opdracht echter dezelfde: **zorgen voor de goede werking van de markt in het belang van de economische actoren en alle consumenten.**

1.2.

De nationale federale overheid heeft het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (BIPT) de taak toebedeeld om twee sectoren te begeleiden: de elektronische communicatie en de postsector.

Elektronische communicatie en postdiensten

In het begin van de jaren '90 heeft de Belgische wetgever het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie opgericht om te zorgen voor de **begeleiding** van de sectoren van de elektronische communicatie en van de postdiensten, hetgeen noodzakelijk was geworden door de **liberalisering** die op Europees niveau haar intrede deed.

Zoals duidelijk uit de naam blijkt, is het Instituut bevoegd op twee werkgebieden. Nadat de activiteiten van het BIPT in 1993 van start waren gegaan, zijn ze in de loop der jaren uitgebreid naarmate de concurrentie op de betreffende markten werd ingevoerd.

De elektronische communicatie

Sedert meer dan tien jaar maakt de telecommunicatie een ware technologische omwenteling door. De liberalisering van de markten is versneld en is nu voltooid in Europa. De bevoegdheid van het BIPT splitst zich in het bijzonder uit in twee soorten van activiteiten.

De eerste slaat op de **nieuwe regulerende opdrachten** op de geliberaliseerde telecommunicatiemarkten. Het BIPT neemt de nodige maatregelen opdat het regelgevingskader wordt nageleefd, de concurrentie zich ten volle en billijk kan ontplooiën, sommige opdrachten van openbaar nut worden vervuld en de consumentenbelangen worden gevrijwaard.

De tweede heeft betrekking op de uitoefening van een soeverein gezag op specifieke technische gebieden. De ruimte van het **elektromagnetisch spectrum** is beperkt: ze moet nauwkeurig worden verdeeld, gereguleerd en gecontroleerd. De Europese wet-

DE WERKGEBIEDEN

geving erkent die als een "schaars hulpmiddel", maar laat het aan de lidstaten over om de frequentieplannen te regelen. Op dat gebied heeft het BIPT know-how geërfd van diensten die vroeger al bestonden, aangezien die technische realiteit al veel langer bestond dan elke vorm van liberalisering. De **telefonische nummering** is eveneens een schaars hulpmiddel, dat op dezelfde manier door het BIPT wordt beheerd. Het Instituut vervult nog andere **technische opdrachten van openbaar belang**.

De postdiensten

Ook de postsector wordt **geliberaliseerd**. Het BIPT is belast met het toezicht op het naleven van het regelgevend kader en de goede werking van het geliberaliseerde gedeelte van de markt. Vooral met het oog op de tevredenheid van de consument en het verstrekken van een **universele dienst**, is het BIPT belast met de controle van bepaalde punten van het beheerscontract dat De Post aan de Belgische Staat bindt.

1.3.

DE WAARDEN

De eerste zorg van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie is het algemeen belang. Het is de ambitie van het BIPT om zijn taken te vervullen in het kader van transparantie, samenwerking en dialoog. Niettemin beschikt het BIPT over een dwingende macht.

Onafhankelijkheid

De aanneming van de wet van 17 januari 2003 heeft aan het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie het statuut verleend van instelling van openbaar nut en tevens zijn onafhankelijkheid gewaarborgd. Zijn Raad, die samengesteld is uit vier leden, neemt zijn besluiten autonoom en onafhankelijk van de uitvoerende macht. Hij heeft geen enkele band met welke marktoperator ook. Het logische gevolg van deze autonome beslissingsbevoegdheid is het bestaan van beroepsmogelijkheden voor zowel de marktspelers als de uitvoerende macht.

Transparantie

Als administratieve overheid is het BIPT verplicht om zijn handelingen formeel te motiveren met respect voor de vertrouwelijkheid van bepaalde informatie over bedrijven en hun producten. De statuten van het Instituut bepalen bovendien dat iedereen die direct en persoonlijk betrokken is bij een besluit van de Raad, voorafgaandelijk kan worden gehoord.

Samenwerking en dialoog

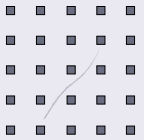
In zijn dagelijkse praktijk geeft het Instituut de voorkeur aan de dialoog en het overleg. Alvorens het een besluit neemt, houdt het grondige consultaties. Het deelt nadien zijn ontwerpadviezen of –besluiten mee opdat de marktspelers erop kunnen reageren. In geval van betwisting tussen marktspelers, hebben zij de mogelijkheid om een verzoening via het BIPT te vragen alvorens andere rechtsmiddelen te overwegen (bijvoorbeeld bij de Raad voor de mededinging).

Het algemeen belang

De activiteit van het BIPT is gesitueerd op het kruispunt van domeinen die toegang verschaffen tot de informatiemaatschappij. Het is dus zijn ambitie om te ijveren voor de meest harmonieuze ontwikkeling van deze informatiemaatschappij, met name door het ontwikkelen van de concurrentie. De uiteindelijke doelstelling blijft dat deze concurrentie ten goede komt aan gebruikers en consumenten.

Ook al geeft het Instituut de voorkeur aan transparantie, samenwerking en dialoog, toch blijft de naleving van de wetgeving en de reglementering de hoeksteen van zijn opdracht. Zo heeft het BIPT de wettelijke bevoegdheid om elke informatie op te eisen die nuttig is voor de vervulling van die opdracht. Het beschikt daartoe over de bevoegdheid om tegen overtreders de nodige dwangmaatregelen te nemen, waaronder administratieve straffen van financiële aard.

1.4.

DE RAAD

Onder de leden van de Raad van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie zijn de bevoegdheden als volgt verdeeld:

Eric Van Heesvelde, voorzitter, is belast met:

- de algemene coördinatie van het beleid van het Instituut;
- de vertegenwoordiging van het Instituut;
- het beheersplan, het verslag aan het Parlement, het jaarverslag;
- de externe communicatie;
- de coördinatie van de ondersteunende diensten IT/vertalers, personeel en vorming, begroting, facturatie en logistiek.

Catherine Rutten, lid, is belast met:

- de analyse van de markt, de economische analyse (inclusief de tarieven van de publieke dienst) voor de telecommunicatie, alsook alle economische aspecten inzake telecommunicatie (SMP, tarieven, kostenmodellen, berekening van de kosten van de universele dienst, statistieken), toegang en interconnectie (BRIO, BROBA, BRUO);
- de internationale betrekkingen inzake telecommunicatie (coördinatie van de werkzaamheden op het niveau van de ERG, de IRG, de Europese instellingen, de ITU, de WTO en de CEPT);
- het budget en de logistiek: budget van het BIPT, boekhouding (inning van de inkomsten en beheer van de uitgaven), aankoopdienst, uitrusting.

Georges Deneff, lid, is belast met:

- de sector van de postdiensten: strategie, juridische en economische aspecten, controle op de naleving van de wetgeving (vergunningen, universele dienst, kwaliteitsnormen, tarieven) en op het beheerscontract van De Post, de vertegenwoordiging binnen internationale instellingen van de postsector;

- de diensten controle, publieke dienst, consumenten, universele dienst telecom: controle op het frequentiegebruik – inclusief radio's in de FM-band –, de uitstralingsnormen (attesten), storingen, controle op de universeledienstverplichtingen en op het beheerscontract van Belgacom, inlichtingen inzake universele dienst, e-security team, Comixtelec, betrekkingen met consumentenorganisaties, bescherming van de consumentenrechten, uitvoering van de tapwetgeving en nooddiensten;
- de dienst IT en de vertaaldienst: beheer en aankoop van IT-apparatuur en software, intern-netwerkbeheer, ontwikkeling van software en vertaling van documenten (Frans-Nederlands-Duits-Engels).

Michel Van Bellinghen, lid, is belast met:

- de juridische aspecten van de telecommunicatie: reglementair kader inzake telecommunicatie en radiocommunicatie, algemene juridische ondersteuning aan de andere diensten, geschillen, verzoening, internationale verdragen, bescherming van de privacy, ethische commissie;
- de dienst technologie: het gebruik van telecommunicatie en radiocommunicatie (internationaal en nationaal), coördinatie van het spectrum, internationale organisatie inzake radiocommunicatie, beheer van het frequentieplan, informatisering; controle op de apparatuur en notificaties volgens de R&TTE-richtlijn, (internationale) standaardisatie; toekenning van de vergunningen inzake radiocommunicatie en van de vergunningen inzake spraaktelefonie en vaste netwerken, aangiften van telecommunicatiediensten; dienst RF-straling; beheer van het nummeringsplan, domeinnamen, nummeroverdraagbaarheid, gebruik van de nummers;
- de personeelsdienst (statuut, sectorcomité, opleiding).

Het BIPT en elektronische communicatie

De elektronische-communicatiemarkten, economische regulering ervan en de bescherming van het algemeen belang	16
2.1. Juridisch kader en opdrachten van het BIPT	16
2.2. Economische situatie van de sector	19
2.3. Economische regulering	23
2.3.1. Markttoegang	23
2.3.2. Regulering van de operator met een sterke positie in vaste telefonie	23
2.3.3. Regulering van de operatoren met een sterke positie in mobiele telefonie	26
2.3.4. Marktanalyses	27
2.3.5. Controle	28
2.4. Bescherming van de gebruikers	29
2.5. Bijhouden van technologische ontwikkelingen, aanwezigheid in nationale en internationale instellingen	32
Beheer van technische aangelegenheden en van het elektromagnetisch spectrum	34
2.6. Algemeen kader en opdrachten van het BIPT	34
2.7. Beheer van het elektromagnetisch spectrum, vergunningen en frequenties	35
2.8. Waarborgen aan de spectrumgebruikers	38
2.9. Beheer van de telefoonnummering	41
2.10. Technische opdrachten van openbaar nut	42
2.11. Bijhouden van technologische ontwikkelingen, aanwezigheid in nationale en internationale instellingen	44

DE ELEKTRONISCHE-COMMUNICATIEMARKTEN, ECONOMISCHE REGULERING ERVAN EN DE BESCHERMING VAN HET ALGEMEEN BELANG

2.1.

JURIDISCH KADER EN OPDRACHTEN VAN HET BIPT

De liberalisering van de telecommunicatiemarkten gaat door in Europa. Doordat de markten steeds meer open en concurrentieel worden, verandert de rol van de regulatoren. Zij moeten van de toepassing van een strikte *ex-antereglementering* overstappen op het *a priori* opleggen van bepaalde gerichte verplichtingen die voortvloeien uit de marktontwikkelingen. Het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie heeft deze verandering in 2004 moeten ondergaan in een juridisch onzekere context. Gebruikers worden met name beschermd door de openbardienstverplichtingen die onder het toezicht van het Instituut aan de operatoren zijn toegewezen.

Volledige liberalisering in Europa

De liberalisering van de telecommunicatiemarkten werd voltooid in 1998, overeenkomstig een reeks richtlijnen van de Europese Raad en het Parlement die genomen werden tussen 1995 en 1998 (de Richtlijnen 95/62, 97/13, 97/33 en 98/10) alsook Richtlijn 96/19 van de Commissie. Die liberalisering is versterkt door de aanneming in maart 2002 van vier richtlijnen en bijhorende beschikkingen (de Richtlijnen 2002/19; 2002/20; 2002/21; 2002/22 en Beschikking 679/2002), die de aanpak van de reglementering grondig hebben gewijzigd. Ze zijn aangevuld met de Richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie (2002/58 van 12 juli 2002) en met een richtlijn van de Commissie over de consolidatie van de liberalisering (2002/77 van 16 september 2002). Dat geheel aan teksten wordt vaak het "pakket elektronische communicatie" genoemd.

Er is een echt stelsel van **vrije toegang** ingevoerd. De kandidaten mogen voor de installatie van een netwerk of voor het leveren van diensten niet langer worden onderworpen aan een voorafgaande machtiging. Zij kunnen ermee volstaan om hun project te melden aan de marktregulator in België, het BIPT. De enige beperkingen hebben betrekking op de zogeheten "schaarse" hulpmiddelen, die een soevereine regeling vergen: het toekennen van telefoonnumers (zie pagina 41) en gebruiksrechten van frequenties (zie pagina 38).

Het Europese regelgevend kader bevat ook een reeks criteria aan de hand waarvan de regulatoren de machtige operatoren op de verschillende markten kunnen bepalen, namelijk zij die de vrije concurrentie kunnen belemmeren. Om de werking van de markt te verzekeren, worden aan die operatoren met een sterke marktpositie een aantal verplichtingen opgelegd die de regulator vaststelt en controleert.

Eigenheid van de markten voor elektronische communicatie

Als netwerkindustrie vertoont de sector van de elektronische communicatie een bijzonder kenmerk: om van punt A naar punt B te gaan, moet een verbinding een weg volgen die bestaat uit opeenvolgende segmenten die aan verschillende operatoren toebehoren.

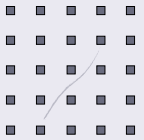
Zonder interconnectie binnen die infrastructuur kan de concurrentie niet werken en bestaat er geen markt. Want ook al zijn ze concurrenten, de operatoren zijn verplicht samen te werken opdat verbindingen tot stand kunnen komen.

Voorbeeld van een oproep

Een abonnee van bedrijf X belt van zijn gsm naar een abonnee van bedrijf Y op zijn vaste toestel. De verbinding verloopt in verschillende stappen:

- van de gsm naar de mobiele telefonieantenne van bedrijf X,
- van de antenne naar een interconnectiepunt met het vasttelefonienetwerk,
- op het vaste netwerk tot een interconnectiepunt,
- op het lokale aansluitnet van operator Y (de laatste kabel tussen de lokale telefooncentrale en de gebruiker).

De combinaties en formules zijn talrijk. Een operator, bijvoorbeeld de historische exploitant, kan over een groot deel van het netwerk beschikken en de toegang hiertoe toestaan aan concurrenten. Het is ook mogelijk dat bepaalde operatoren die niet over een infrastructuur beschikken, hun diensten aanbieden door tegen vergoeding gebruik te maken van de netwerken van andere operatoren.

Een historische opdracht van economische regulering

Historisch behoorde de telecommunicatiesector meestal tot de monopoliesfeer. Bij het openstellen van de markten controleerden de historische operatoren dus zo goed als alle materiële netwerken (kabels, antennes, aansluitingen). De initiële rol van de regulator op een vrijgemaakte markt bestond erin de **toegang tot de netwerken mogelijk te maken** opdat er concurrentie kon ontstaan.

Om twee redenen moet een nieuwe operator het netwerk van de operator(en) met een sterke marktpositie deels kunnen gebruiken. Ten eerste is het niet realistisch te verwachten dat alle nieuwe operatoren hun eigen infrastructuur installeren. Ten tweede moeten gesprekken mogelijk zijn tussen klanten van de nieuwe operator en klanten van de historische exploitant. Daarom moeten beide netwerken met elkaar verbonden zijn zodat de communicatie vlot kan verlopen.

De rol van de regulator bestaat erin toe te zien op **de billijke toepassing en op de transparantie** van de kosten van dit recht op toegang. De uitgewerkte "tarieven" moeten laag genoeg zijn om de concurrentie te stimuleren; ze moeten hoog genoeg blijven om de operatoren aan te moedigen om in infrastructuur te blijven investeren. Die berekeningen zijn zeer complex en worden voortdurend aangepast, rekening houdend met de marktontwikkeling en de technologische vernieuwingen.

Het BIPT, de Belgische regulator

In België heeft de wet van 21 maart 1991, gewijzigd bij de wet van 19 december 1997 en vervolgens bij de wet van 17 januari 2003 het **Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie** belast met het reguleren van deze sector. Sinds die datum brengt het Instituut de nodige mechanismen tot stand om de concurrentie te versterken, door een bindend kader en controlesysteem te creëren voor de machtige operatoren. Door zijn nieuwe statuut vast te stellen, heeft de wet van januari 2003 het Instituut de onafhankelijkheid verleend die door de richtlijnen werd geëist.

Ontwikkeling van de economische regulering

Europa heeft in maart 2002 een nieuw reglementair kader aangenomen dat aangepast is aan de technologische ontwikkelingen en de transformatie van de markten die hiermee gepaard gaat (uitbreiding van het internet, ontwikkeling van breedbandtransmissies, toenemend gebruik van mobiele telefonie, maar ook de groeiende convergentie van audiovisuele technologie, informatica en telecommunicatie).

De nieuwe Europese richtlijnen vereenvoudigen de toegangsvoorwaarden tot de markt door rekening te houden met de ontwikkeling ervan. De huidige dynamiek betekent dat de markt niet langer bestaat uit een enkele historische operator, die eigenaar is van de sleutelinfrastructuur, maar uit een brede waaier aan exploitanten die over verschillende segmenten van het netwerk en interconnecties beschikken, die onmisbaar zijn voor het goed functioneren van het hele systeem.

Nieuwe configuratie van de markt

Om snel te kunnen inspelen op de marktontwikkelingen, volgt het nieuwe Europese kader een benadering die grotendeels gebaseerd is op het mededingingsrecht. Deze benadering bestaat uit een analyse in drie fasen:

- identificatie van de markten;
- evaluatie van de graad van concurrentie op de geïdentificeerde markt en bepalen van de operatoren met een aanmerkelijke macht op die markten;
- het opleggen van specifieke verplichtingen aan deze operatoren om de billijke concurrentie te herstellen.

De reguleringsmechanismen komen dus niet meer automatisch tot stand. Dat is enkel het geval voor "relevante" segmenten en markten. Overeenkomstig de richtsnoeren die door de Europese Commissie zijn uitgevaardigd en in overleg met haar wordt aan de nationale regulatoren een ruime discretionaire bevoegdheid gelaten.

Overgangsmaatregelen die door het BIPT werden genomen

Wat de toepassing van de reglementering betreft, waren de jaren 2003 en 2004 van historisch belang voor de Europese regulatoren, die allemaal de overgang naar het nieuwe regelgevingskader in goede banen moesten leiden. Het BIPT werd zelf geconfronteerd met een bijzondere juridische context.

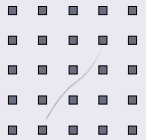
Eind 2004 waren de richtlijnen van maart 2002 immers nog steeds niet omgezet in Belgisch recht, hoewel de uiterste datum was vastgelegd op juli 2003. Het Instituut heeft overgangsmaatregelen genomen maar heeft in deze onzekere context de deur opengezet voor het betwisten van zijn besluiten.

Opdrachten inzake de openbare telecommunicatiedienst

De richtlijnen hebben altijd aan de lidstaten de mogelijkheid geboden tot het invoeren van een **universele dienst**, van verplichte diensten met het oog op het verzekeren van de **universele toegang** en van **opdrachten van algemeen belang** op het vlak van telecommunicatie.

Het BIPT heeft als opdracht na te gaan of die diensten door een of meer operatoren geleverd worden binnen de vooropgestelde kwaliteitsnormen. Het berekent de kostprijs hiervan en ziet erop toe dat deze geen onevenredige last vormt voor degene aan wie de dienst wordt toevertrouwd.

2.2.

ECONOMISCHE SITUATIE VAN DE SECTOR

De ontwikkeling van de indicatoren in België weerspiegelt de wil van de regulator, het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie. Ondanks de uitdagingen die het gevolg waren van een relatief laattijdige liberalisering, is er een echte concurrentie ontstaan in alle marktsegmenten. Deze wordt aangezwengeld door de regulerende mechanismen die door het Instituut werden ingevoerd.

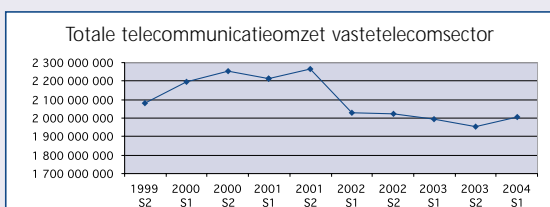
België liep vertraging op

We herinneren eraan dat de liberalisering van de Belgische telecommunicatie **laattijdig** is begonnen. België maakt deel uit van de lidstaten van de Europese Unie die de uiterste datum van 1998 niet hebben geanticipeerd. De statistieken van de Unie tonen aan dat die groep landen minder voordelen heeft genoten als gevolg van de liberalisering, zowel wat de marktverdeling tussen actoren betreft, als qua investeringen en prijsontwikkeling.

Dat is als volgt te verklaren. De alternatieve operatoren hebben hun investeringen geconcentreerd op de eerst geliberaliseerde markten. Zij beschikten over **bepaktere middelen** voor de tweede liberaliseringsgolf. Dit effect is nog versterkt door de beursaanpassing van het tweede semester van 2001. De crash van de zogeheten technologische waarden heeft de financiële middelen beperkt die door de telecombedrijven nog konden worden gemobiliseerd. Zij hebben dus vaak verkozen om hun positie te versterken op de eerste nationale markten waar ze geïnvesteerd hadden.

Verschudden van de kaarten

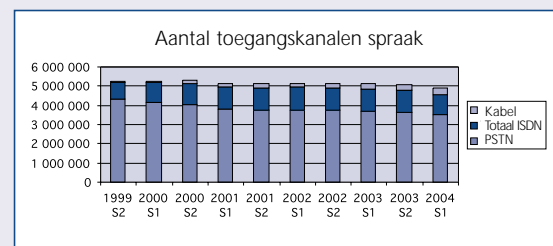
2004 was een **scharnierjaar in de telecommunicatiesector**. In België was vanaf het tweede semester van 2001 een algemene daling van het omzetcijfer zichtbaar, nadat een piek was bereikt. Voor de eerste keer in drie jaar sloot het eerste semester van 2004 af met een stijging (van 2,57%) ten opzichte van het voorgaande semester.

Deze trend kan vooral worden toegeschreven aan de toegenomen inkomsten uit datadiensten, mobiele telefonie, aansluitingen en internationale spraaktelefonie.

De toename van het verkeer gaat nochtans niet gepaard met een toename in het aantal telefoonlijnen. Het aantal "toegangskanalen voor spraak" (vastelijnaansluitingen) in België blijft zeer langzaam dalen en is geleidelijk aan onder de drempel van 5 miljoen eenheden gedoken. De vermindering van het aantal PSTN-lijnen (anders gezegd, de telefoonlijnen die de eindapparatuur van de abonnee verbinden met het openbare geschakelde net) is het meest opvallend.

Dat wordt gedeeltelijk gecompenseerd door het toenemende gebruik van de distributiekabel voor spraaktelefonie.

De algemene daling in het aantal vaste aansluitingen wordt verklaard door de uiterst snelle groei van de **mobiele telefonie** en de soms uitgestelde effecten ervan: bepaalde gebruikers stappen uiteindelijk af van het gebruik van zowel een vaste lijn als een mobiele lijn. Tussen 30 juni en 31 december 2003 kreeg de mobiele telefonie er nog ongeveer 500.000 actieve abonnees bij. Over het hele jaar 2004 heeft zij maar 450.000 nieuwe abonnees aangetrokken. De grens van 8 miljoen abonnees, die eind 2003 werd overschreden, ligt waarschijnlijk niet ver af van het verzadigingspunt op de markt. De penetratiegraad van de mobiele telefonie in België heeft op die manier het gemiddelde niveau van de Europese Unie ingehaald.

Een andere verklaring schuilt in het gebruik van **DSL-lijnen** en van de kabel voor internetverbindingen. De grens van het miljoen lijnen werd eind 2004 bereikt. Het installeren van dergelijke lijnen heeft gedeeltelijk geleid tot het verdwijnen van klassieke PSTN-lijnen die enkel voor *dial-up*-internettoegang werden gebruikt.

Echte concurrentie

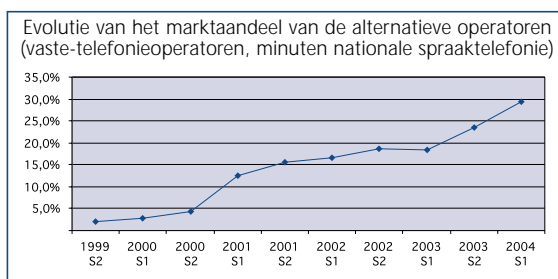
Het voorgaande illustreert reeds een echte concurrentie en het stelsel van communicerende vaten dat ontstaat tussen verschillende **marktsegmenten**. Concurrentie is ook een realiteit op het terrein binnen de segmenten zelf, zoals wordt aangetoond door andere indicatoren. Zij werd mogelijk gemaakt door marktbevorderende maatregelen die door het Instituut werden genomen en in het volgende hoofdstuk worden uitgewerkt (zie pagina 23).

Vaste telefonie

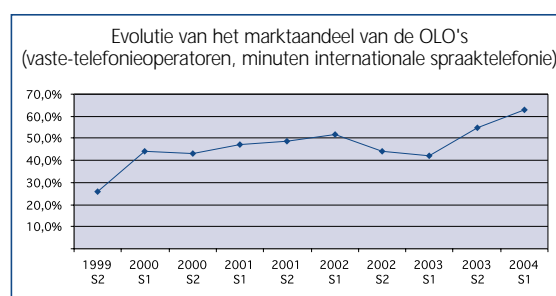
Op het vlak van de vaste telefonie zijn een **dertigtal alternatieve leveranciers** bij het BIPT aangemeld. Een tiental beschikt over zijn eigen aansluitingen op het PSTN/ISDN-hoofdnet. Een vijftiental doet een beroep op carriërvoorkeuze (vier cijfers die voor de verbinding worden gedraaid; zie pagina 41, beheer van de telefoonnummers). Twee operatoren verschaffen toegang tot spraaktelefonie via de distributiekabel.

Het jongste verslag van de Europese Commissie over de liberalisering toonde aan dat de respectieve aandelen van de vier grootste operatoren samen 90% van de Belgische markt dekken. Alleen Groot-Brittannië, Zweden en Denemarken hebben een significant aanbod dat meer gediversifieerd is. Duitsland en Oostenrijk zitten op het niveau van België. In alle andere landen wordt 90% van de markt ingenomen door vier, drie, twee of zelfs een enkele operator.

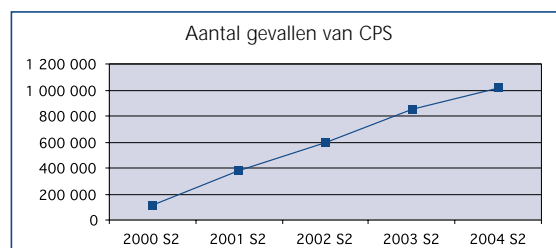
In België vertegenwoordigt het gezamenlijke marktaandeel van de alternatieve operatoren in spraaktelefonie op dit moment 29,3% van het totale aantal minuten nationale communicatie.

Wat de internationale communicatie betreft, vertegenwoordigen de alternatieve operatoren meer dan 60% hiervan.

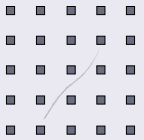

Een andere indicator: in 2004 werden carriërvorkeuzes (CPS) geactiveerd op 165.000 lijnen (+13,6%). De onderstaande tabel toont de ontwikkeling van het totale aantal geactiveerde carriërvorkeuzes.

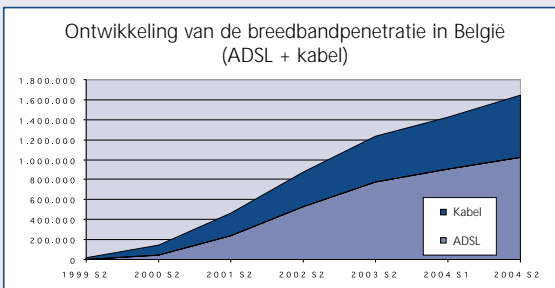
Het aantal "overgedragen" vaste nummers (mogelijkheid om hetzelfde telefoonnummer te behouden wanneer men van leverancier verandert; zie pagina 41) bedroeg eind 2004 767.000.

Op het stuk van interconnectie voor de vaste spraaktelefonie, heeft het door het BIPT gevoerde beleid zijn vruchten afgeworpen (zie pagina 24). De eindklanten halen indirect voordeel uit de tariefverlagingen die op de alternatieve operatoren worden toegepast voor het gebruik van het netwerk van de historische operator. Deze tarieven zijn de afgelopen zes jaar gehalveerd of soms tot een derde gedaald.

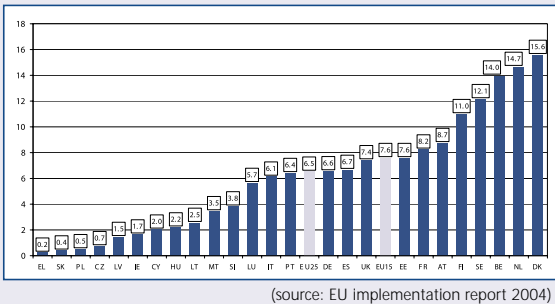

Internet en breedband

Op 31 december 2004 waren ongeveer 1,5 miljoen breedbandinternetverbindingen in gebruik.

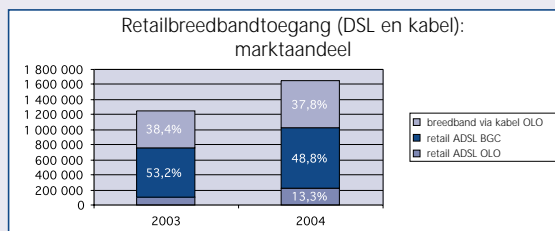
België behoort daardoor tot het Europese koppeloton inzake breedbandpenetratie, met 14 breedbandinternetverbindingen per 100 inwoners (zie de grafiek). 63% van de Belgische gezinnen zijn uitgerust met een pc.

Een verklaring voor die prestatie is de concurrentie tussen de zeer goede infrastructuur van Belgacom en de kabeldistributie, die een aanzienlijke ontwikkeling van het aanbod mogelijk heeft gemaakt. Bovendien is er dankzij de instrumenten die door het BIPT werden gecreëerd (BRUO en BROBA; zie pagina 25) ook breedbandconcurrentie op de vaste telefoonlijnen van Belgacom.

De trend in de breedbandmarkt toont aan dat de verhoudingen tussen Belgacom en de alternatieve operatoren aan het veranderen zijn: 48,8% van de internetmarkt voor consumenten is in handen van de historische operator, terwijl de alternatieve operatoren de resterende 51,2% onder elkaar verdelen (37,8% voor de kabel en 13,3% voor de andere ADSL-operatoren).

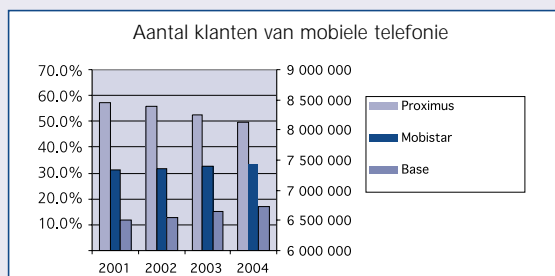
Deze laatste steunen grotendeels op het "bitstream"-aanbod van Belgacom of op de doorverkoop van het product van de historische operator.

Mobiele telefonie

Op 31 december 2004 telde Proximus meer dan 4,2 miljoen actieve klanten. Op dat moment had Mobistar meer dan 2,8 miljoen en Base meer dan 1,4 miljoen actieve klanten, d.i. een totaal van meer dan 8,4 miljoen actieve abonnees.

De onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van het aantal actieve mobiele abonnees tussen 2001 en 2004 evenals het marktaandeel van de operatoren.

Het aantal overgedragen gsm-nummers is ook veelzeggend: eind 2004 waren dat er reeds 720.000, waarvan er meer dan 400.000 alleen al in 2004 werden overgedragen.

Op termijn zal de concurrentie op het vlak van de mobiele telefonie nog verder worden versterkt door de MVNO's (Mobile Virtual Network Operators), operatoren die hun diensten aanbieden zonder over een mobiel netwerk te beschikken. Het Instituut bereidt de wetgeving voor die de juridische basis ervan stabiel maakt. Een ontwerp van uitvoeringsbesluit dat de nadere regels preciseert, waaronder ook de aspecten in verband met nummering, is aan de Minister overgezonden.

Een gevarieerd aanbod

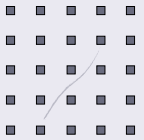
De aanwezigheid van concurrentie op bepaalde marktsegmenten bevordert de ontwikkeling van nieuwe soorten aanbiedingen voor gebruikers. De technologische ontwikkelingen zullen de markt blijven omvormen. Een goed voorbeeld hiervan zijn "hot-spots". Dat zijn lokale netwerken voor draadloze internetaansluiting. Hun aantal is naar verluidt in 2004 verdubbeld tot meer dan duizend.

Het vermelden waard is ook "Voice over IP", die spraaktelefonie via Internet mogelijk maakt. In april 2004 heeft het BIPT een eerste aanvraag ontvangen voor een VoIP-spraakdienst. Hiermee werd internettelefonie officieel gelanceerd in België. De consument maakt hierbij gebruik van een adaptor tussen de telefoon en de internetbreedbandaansluiting.

In 2004 hebben alternatieve operatoren via dit systeem een nieuw aanbod op de markt gebracht dat in één enkel product tegen een concurrerende prijs over een DSL-lijn, breedbandinternet en andere diensten zoals spraaktelefonie groepeerd. Hierdoor kan men zijn abonnement bij de historische telefonieoperator opzeggen.

Nog in 2004 heeft Belgacom in november de eerste commerciële VDSL-dienst ingevoerd. Deze biedt een performantie die ruim superieur is aan die van ADSL. In nauw overleg met de marktspelers volgt het Instituut de invoering van deze technologie van dichtbij, net zoals de ontwikkelingen in de mobiele telefonie van de derde generatie (3G).

2.3.

Als regulator past het Belgisch Instituut voor post-diensten en telecommunicatie een geheel van mechanismen toe die het openstellen en het functioneren van de vrijgemaakte markt mogelijk maken. Deze hulpmiddelen steunen op een expertise inzake zeer complexe economische, juridische en technische modellen. Elk besluit van het BIPT wordt genomen na consultatie van de sector met als hoofdmotivering de ontwikkeling van diensten voor het publiek tegen de beste prijs.

2.3.1. Markttoegang

Minder beperkingen

De nieuwe Europese richtlijnen van maart 2002 hebben een echt stelsel van vrije markttoegang ingevoerd. Anders gezegd moet een toekomstige leverancier van diensten, met de noemenswaardige uitzondering van de nummering en de netwerken wanneer deze een beroep doen op frequenties (zie pagina 35), niet langer de machtiging vragen van de regulerende overheid. Hij kan volstaan met een aangifte. In België moeten die aangiften doen bij het BIPT (voor informatie, zie het formulier op de website: www.bipt.be > Nederlands > Telecommunicatie).

Ook al gaat het om een louter administratieve aangifte, toch is die bindend. Zij maakt deel uit van een stelsel van algemene machtiging. Zo heeft het Instituut in januari 2004, in afwachting van de omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijnen, na overleg met de sector een **circulaire** gepubliceerd "betreffende de voorwaarden inzake aanleg en exploitatie van openbare telecommunicatienetwerken" alsook een "circulaire betreffende de voorwaarden inzake het aanbieden van vaste en mobiele spraaktelefoniediensten", die door de operatoren moeten worden nageleefd. Voor de dienstverstreker betekent het indienen van een aangifte dus dat hij garandeert te voldoen aan alle vestigingsvoorwaarden die in die uitvoerige documenten zijn opgesomd en die men terugvindt op de BIPT-site onder de rubriek Nieuws-Mededelingen.

Aangiftes

Alle procedures zijn zo opgesteld dat zij de goede

ECONOMISCHE REGULERING

overgang verzekeren tussen het vroegere systeem van vergunningen en het nieuwe stelsel van aangifte door de leverancier. In 2004 hebben 19 dienstverstrekkers, waarvan er 16 nieuw op de markt waren, een aangifte ingediend bij het BIPT. Het gaat hierbij zowel om leveranciers van internettoegang of DSL-diensten als om operatoren die werken met carrier preselect.

Het Instituut heeft tevens van de nieuwe reglementering gebruikgemaakt om de lijsten te actualiseren van de exploitanten van commerciële vaste netwerken en van spraaktelefonie. Degenen die niet langer actief zijn, werden hieruit verwijderd.

2.3.2. Regulering van de operator met een sterke positie in vaste telefonie

Billijke en transparante voorwaarden

De regulator heeft als opdracht te verzekeren dat de interconnectievoorwaarden waaronder de operator(en) met een sterke marktpositie hun concurrenten toegang verlenen tot hun netwerk, transparant en billijk zijn. De regulator ziet er tevens op toe dat de vergoedingen voor het gebruik van de netwerken niet overdreven zijn maar operatoren aanzetten tot investeren.

Bij de liberalisering werd Belgacom, de monopoliehoudende operator, aangewezen als exploitant met een sterke positie op de markt van de vaste telefonie. Het behoudt dit statuut. Het is dus onderworpen aan regulering en aan toezicht op de voorwaarden waaronder het de toegang tot zijn infrastructuur toestaat.

In 2004 heeft het Instituut de drie referentieaanbiedingen van Belgacom voor 2005 onderzocht en gewijzigd; BRIO (Belgacom Reference Interconnect Offer); BRUO (Belgacom Reference Unbundling Offer) en BROBA (Belgacom Reference Offer Bitstream Access).

Die referentieaanbiedingen, waarvan de inhoud nader wordt toegelicht in de volgende hoofdstukken, leggen voor een jaar de tarieven en voorwaarden vast waaronder Belgacom zijn netwerk toegankelijk maakt voor alternatieve operatoren. Hoewel de publicatietermijnen

verschillend zijn, is de procedure voor al die aanbiedingen identiek: Belgacom dient een voorstel in bij het Instituut, de markt wordt geraadpleegd en formuleert zijn opmerkingen; op basis daarvan neemt het Instituut een besluit; het aanbod wordt gepubliceerd en doet dienst als referentiebasis voor het volgende jaar.

Belgacom Reference Interconnect Offer (BRIO)

Inzake vaste telefonie is BRIO het basisdocument dat de voorwaarden opsomt waaronder Belgacom zijn interconnectienetwerk toegankelijk stelt voor andere operatoren (het interconnectienetwerk is het gedeelte van het netwerk voorbij het "aansluitnetwerk").

Zo wordt er een tarief vastgelegd voor "terminering". De terminering is het laatste stukje van het communicatietraject op het interconnectienetwerk. Om de klant te bereiken, moet de verbinding langs dit laatste gedeelte passeren. Het BRIO bepaalt een eenheidstarief per minuut voor verbindingen die over dit gedeelte van het netwerk lopen en afkomstig zijn van een concurrentieel netwerk.

Toch is BRIO meer dan een eenvoudig overzicht van tarieven voor de overdracht van communicatie op stukken van netwerken. Het BRIO bevat tevens kwaliteitsnormen, technische specificaties voor de geleverde diensten of de bestaande infrastructuur, bestelprocedures, leveringstermijnen, enz. U kunt BRIO 2005 raadplegen op Internet (<http://www.belgacom.be/nationalwholesale/nws/jsp/static/brio.jsp>).

BRIO 2005 werd op 14 december 2004 door de Raad van het BIPT goedgekeurd. Dit besluit werd gepubliceerd op de website van het Instituut. Om verstoringen of belemmeringen van de concurrentie tegen te gaan, heeft het BIPT een aantal nieuwe vereisten toegevoegd:

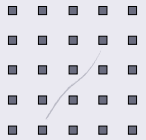
- De inlichtingendiensten die door Belgacom worden geleverd bieden de mogelijkheid om het net gevraagde telefoonnummer automatisch te laten vormen; het is hiervoor voldoende om op een toets te drukken. Voortaan vermeldt het bericht over deze optie dat de oproep die op die manier tot stand komt, door Belgacom wordt gefactureerd. Op die manier wordt aan de klanten van andere operatoren gemeld dat indien ze gebruik willen maken van hun eigen leverancier, zij de hoorn weer moeten ophan-

gen en het nummer van hun correspondent draaien.

- Het percentage mislukkingen (verbindingen die niet tot stand komen) werd in BRIO 2004 vastgelegd op 1,5%. Voor 2005 moet Belgacom garanderen dat het percentage mislukkingen zal dalen tot 1,2%.
- Volgens de voorwaarden van BRIO 2005, is Belgacom verplicht om driemaandelijks verslag uit te brengen over de termijnen die nodig zijn voor de indienststelling of reparatie van *half links* (*half links* zijn gedeelten van huurlijnen waarmee alternatieve operatoren volledige huurlijnen kunnen samenstellen). Die informatie moet het BIPT in staat stellen om erop toe te zien dat Belgacom zich niet schuldig maakt aan discriminatie tussen de *half links* die het aan zijn concurrenten levert en de huurlijnen die het aan zijn eigen klanten verstrekt.
- De minimumtermijn voor de historische operator om op verzoek van een andere operator een *IC-link* te leveren werd afhankelijk gesteld van de mogelijke omstandigheden. *IC-links* zijn lijnen die twee netwerken met elkaar verbinden en hierdoor schakels vormen die noodzakelijk zijn opdat de alternatieve operatoren hun aanbod tot stand kunnen brengen.
- De LoA (*Letter of Authorization*) is een gestandaardiseerd document waarmee een operator aan Belgacom moet bewijzen dat hij over een machtiging van een klant beschikt om een preselectie te activeren. De LoA is nu opgesteld in een taal die beter te begrijpen is voor de gebruikers. Bovendien was er geen enkele reden waarom de regels voor de ene operator strenger zouden zijn dan voor een andere. Het BIPT heeft Belgacom dus verplicht om een standaardbrief voor desactivering te gebruiken.

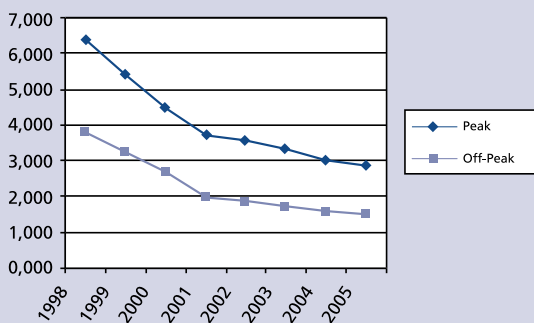
Het Instituut moet soms in de loop van het jaar tussentijdse besluiten nemen over het BRIO dat op dat ogenblik van toepassing is. Dat was het geval in juni 2004, met de publicatie van een besluit van de Raad van het BIPT over bepaalde punten ter aanvulling van BRIO 2004.

Op 23 december 2004 heeft het BIPT een besluit genomen betreffende de interconnectietarieven voor 2005. Ingevolge dit besluit zullen de terminerings- en collectingtarieven zakken met 4,6%. Deze daling volgt op de verlagingen waartoe de afgelopen jaren werd

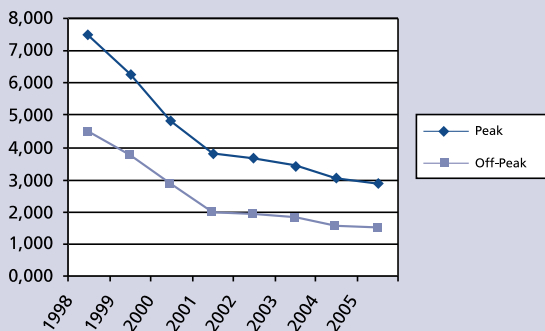

beslist, zoals geïllustreerd wordt in de onderstaande grafieken.

Terminatingkosten van een oproep van 3 minuten (IAA)

Collectingkosten van een oproep van 3 minuten (IAA)

Ook voor andere interconnectiediensten werd een prijsvermindering ingevoerd: maandelijkse vergoeding voor een toegangspunt daalt met 10,9%, voor transit met 12,15%. Het Instituut heeft overigens de prijsverhogingen afgekeurd die door Belgacom waren voorgesteld voor de *half-link*-tarieven.

Belgacom Reference Unbundling Offer (BRUO) en Belgacom Reference Offer Bitstream Access (BROBA)

De aanbiedingen BRUO en BROBA zijn gericht op het bevorderen van de concurrentie, net zoals het BRIO. Met BRUO en BROBA wil men een referentieaanbod opstellen dat van toepassing zal zijn voor het ontbinden van het aansluitnetwerk. Onder ontbinding van het aansluitnetwerk verstaat men dat de alternatieve operator voortdurend kan beschikken over de hele of gedeeltelijke transmissiecapaciteit op de "laatste" draad die de abonnee met het netwerk verbindt.

Die aanbiedingen zijn bijzonder belangrijk voor internettoegang, die doorgaans als een doorlopende dienst wordt aangeboden. Het BROBA, dat alleen slaat op bitstream, maakt het operatoren zelfs mogelijk om een alternatief aanbod te doen zonder te beschikken over een netwerkinfrastructuur. BRUO en BROBA hebben in ruime mate bijgedragen tot de ontwikkeling van de concurrentie en van een gediversifieerd aanbod op de internetmarkt (zie pagina 21).

BRUO 2005 en BROBA 2005 werden op respectievelijk 12 december 2004 en 23 december 2004 gepubliceerd.

De BRUO- en BROBA-tarieven werden door het Instituut vastgelegd in de dubbele context van kostenbasing door Belgacom enerzijds (de alternatieve operator moet de kosten betalen die hij voor Belgacom veroorzaakt) en van billijke concurrentie anderzijds (Belgacom mag bijvoorbeeld de kosten van de dienst die het aanbiedt aan de alternatieve operatoren niet in die mate overdrijven dat die alternatieve operatoren niet meer zouden kunnen concurreren met Belgacom).

Een aantal vereisten die door het Instituut werden opgelegd, zijn het vermelden waard. Zij maken deel uit van de opdracht van de regulator om verstoringen of belemmeringen van de concurrentie uit te schakelen.

- Er werden duidelijke, eenvoudige en transparante procedures vastgelegd voor het activeren van het referentieaanbod van Belgacom, hetzij BRUO of BROBA, op verzoek van een alternatieve operator.
- De kwaliteitscriteria voor de geleverde diensten zijn voortaan duidelijk gedefinieerd, na een lang proces van onderhandelingen met de marktspelers, dat in 2003 werd opgestart. Deze kwaliteitscriteria maken het mogelijk om de hindernissen voor de concurrentie uit de weg te ruimen. Zo moet in het kader van een vooraf bepaald contract tussen partijen (*Improved Service Level Agreement*), een duidelijke termijn worden vastgelegd voor de lijnreparatie. Voor deze operatie is de alternatieve operator volledig afhankelijk van de operator met een sterke positie op de markt. Daarnaast is Belgacom verplicht om op zijn netwerk duidelijke informatie te verschaffen opdat de alternatieve operatoren over alle noodzakelijke elementen kunnen beschikken om hun klanten een aanbod te doen dat aangepast is aan hun locatie en, vooral, aan hun type van netwerkaansluiting.

- Er werden ook duidelijke procedures en precieze en snelle termijnen vastgelegd voor het veranderen van leverancier. Vroeger ging het overstappen van Belgacom naar een alternatieve operator gepaard met een tijdelijke onderbreking van de dienst.

Tarieven voor BRUO-BROBA II 2005

BRUO 2005 (Raw Copper Loop)	
Monthly rental fee (type 1)	€ 10,98
Monthly rental fee (type 2)	€ 11,62
BRUO 2005 (Shared Pair)	
Monthly rental fee (for active loop with Belgacom voice)	€ 1,64
Monthly rental fee (for active loop without Belgacom voice)	€ 11,62
BROBA II 2005	
Total monthly rental fee per end-user line ADSL (active loop)	€ 8,43
Total monthly rental fee per end-user line ADSL (non-active loop)	€ 18,40

In vergelijking met de tarieven van het voorgaande jaar zijn de prijzen over het algemeen lichtjes gezakt.

Complexe economische modellen

De consultatie over en analyse van de referentieaanbiedingen is fundamenteel technisch-economisch werk dat door het BIPT wordt verricht. Wat het economische aspect betreft, heeft het BIPT als opdracht er op basis van complexe modellen op toe te zien dat de voorgestelde tarieven een goede weerspiegeling vormen van de kosten die de operator met een sterke marktpositie moet dragen, terwijl hij toch een return op zijn investering behoudt.

Zo kunnen interconnectietarieven in het bijzonder worden bepaald op basis van een "*top-down*" (van boven naar beneden) of van een "*bottom-up*" benadering (van beneden naar boven). In een "*top-down*" benadering gebruikt men een kostenmodel dat opgesteld is op basis van de boekhouding van een operator

en dat de relevante kosten verdeelt over de verschillende elementen van het netwerk (bijvoorbeeld schakeling of transmissie) en over de diensten die van die netwerkelementen gebruikmaken. In een "*bottom-up*" benadering wordt het kostenmodel opgebouwd uitgaande van de verkeersvolumes die een operator moet overbrengen, waarbij die volumes bepalend zijn voor de optimale dimensionering van de verschillende netwerklagen (schakeling, transmissie). Een "*bottom-up*" model maakt het in principe mogelijk om de situatie van een efficiënte operator beter te weerspiegelen.

Tot nu toe werden de interconnectietarieven van Belgacom bepaald met een "*top-down*" model. Het BIPT heeft nochtans ook een "*bottom-up*" model ontwikkeld, in overleg met de telecomoperatoren. In de toekomst zullen de interconnectietarieven dus kunnen worden bepaald door de resultaten van de twee modellen te integreren.

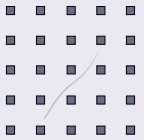
Om na te gaan of de kosten correct zijn toegekend en om concurrentieverstorende kruissubsidiëring tussen de verschillende diensten te voorkomen, controleert het Instituut bovendien het naleven door Belgacom van bepaalde verplichtingen inzake gescheiden boekhouding.

Een laatste punt in verband met de vaste netten heeft betrekking op de **huurlijnen**. Een huurlijn is een dienst die bestaat uit het leveren van permanente transmissiecapaciteit tussen twee punten. Dat betekent dat deze capaciteit volledig is toegewezen aan een klant, die een vaste maandelijke vergoeding betaalt aan de operator. Belgacom is onderworpen aan verschillende verplichtingen inzake huurlijnen, zoals de universele toegang, de kostenbasing, evenals bepaalde verplichtingen inzake reclame (technische kenmerken, tarieven, leveringsvoorwaarden). Het Instituut controleert de naleving van al die verplichtingen.

2.3.3. Regulering van de operatoren met een sterke positie in mobiele telefonie

Termineringslasten

Voor de mobiele telefonie zijn vergunningen toegewezen aan drie operatoren. Proximus, de historische operator, werd in toenemende mate beschouwd als operator met een sterke positie in de verschillende marktsegmenten waar het actief is. Mobistar van zijn kant werd in februari 2003 voor het eerst aangewezen

als operator met een sterke marktpositie. Op het einde van 2004 schatte men dat die twee operatoren met een sterke marktpositie respectievelijk 52% (Proximus) en 33% (Mobistar) van het marktaandeel in handen hadden, tegenover 15% voor Base.

Tegenwoordig wordt de regulering van de operatoren met een sterke positie op de markt van de mobiele telefonie enkel toegepast op de "termineringslasten" van oproepen. Opdat een verbinding kan aankomen bij een correspondent die is uitgerust met een mobiel toestel, of die nu komt van een vast of een mobiel toestel, moet zij over het gsm-netwerk van de operator van de ontvanger van de oproep gaan (de "terminering"). Om de ontwikkeling van een billijke concurrentie mogelijk te maken, is het ook hier nodig dat de operatoren met een sterke marktpositie deze termineringsdienst aan andere operatoren aanbieden tegen **transparante, niet-discriminerende en kostengebaseerde voorwaarden**. De twee operatoren met een sterke marktpositie zijn dus onderworpen aan een reguleringsmechanisme dat door het BIPT is opgesteld.

Kostencontrole

De tarieven die door de operatoren worden gehanteerd voor de termineringskosten moeten worden opgemaakt op basis van reële kosten. Om dit te verifiëren baseert het Instituut zich op kostenberekeningsmodellen die door de operatoren met een sterke marktpositie worden voorgesteld en die gecontroleerd worden door Bureau van Dijk.

Voor **Proximus** werd in december 2001 een stappenplan vastgesteld voor de geleidelijke verlaging van de termineringstarieven. Dit tarief is geregeld herzien op grond van de ontwikkelingen. Het BIPT heeft in augustus 2004 een besluit en in oktober 2004 een mededeling gepubliceerd. De bedoeling ervan bestond erin, enerzijds de tariefverlaging uit te stellen tot november 2004 – deze was voor Proximus aanvankelijk geprogrammeerd op 1 juli 2004 -, en anderzijds de omvang van deze verlaging bij te stellen (7%).

Wat **Mobistar** betreft, heeft een besluit van het BIPT van juni 2004 deze operator een daling van de termineringstarieven opgelegd die enigszins sterker is dan wat aanvankelijk was gepland. In november 2004 heeft Mobistar dus een verlaging van 7% toegepast, in plaats van de 6% die vooropgesteld was bij het opstellen van het programma in 2003.

Met deze besluiten, die voortvloeien uit een lang proces van **marktconsultatie**, streefde het BIPT ernaar het huidige verschil in termineringstarieven tussen

Proximus en Mobistar niet te verhogen, terwijl het ervoor zorgde dat de twee operatoren hun tariefverlagingen op hetzelfde moment moeten toepassen.

Het vastleggen van een gemeenschappelijke uiterste datum (november 2004) voor wijzigingen aan de termineringstarieven door de operatoren met een sterke marktpositie, vormt een eerste stap naar harmonisering.

Het BIPT is nu van plan om een **generisch kostenmodel** te laten aannemen voor de drie operatoren. De nieuwe Europese richtlijnen bepalen immers dat wat de terminering van mobielelefonieoproepen betreft (markt 16), "elke operator een sterke marktpositie heeft voor de terminering van oproepen op zijn netwerk". Op termijn zullen de mobiele operatoren onderworpen zijn aan de regulering die in de richtlijnen is opgenomen.

Het berekeningsmodel voor de termineringskosten van Proximus had overigens het einde van zijn geldigheidsduur bereikt. Dat model moest dus worden heraanangepast.

Vervolgens werd een consultant aangewezen om een generisch model op te stellen en de marktconsultatie is nu aan de gang.

2.3.4. Marktanalyses

Om de regulatoren de mogelijkheid te bieden om op een vlotte manier te reageren op de ontwikkelingen inzake gebruik en de technologieën op het vlak van telecommunicatie, schrijft het nieuwe Europese regelgevingskader (zie pagina 16; kader en opdrachten van het BIPT) voor dat de regulerende instanties een identieke methode toepassen als bij het mededingingsrecht, die in verschillende stappen verloopt. Eerst definitie van de relevante markten, vervolgens analyses die moeten bepalen of op basis van een lijst van indicatoren de concurrentie er werkt en, ten slotte, wanneer de concurrentie ontoereikend is, identificatie van een of meer operatoren met een aanmerkelijke marktmacht.

Ter wille van de harmonisatie verstrekt de Commissie geregeld een aanbeveling die de markten vermeldt die zij als relevant beschouwt. In de huidige aanbeveling zijn dat er 18.

Wanneer een ondermarkt niet de kenmerken vertoont die gunstig zijn voor het functioneren van de concurrentie, is de regulator genoodzaakt om zolang het nodig is corrigerende maatregelen en mechanismen toe te passen. In dit geval zijn die maatregelen onder

andere de non-discriminatie, de transparantie, de gescheiden boekhouding, de toegang tot de netwerken en faciliteiten, en de kostenbasing. De corrigerende mechanismen zijn van hetzelfde type als diegene die op de Belgische markt worden toegepast: referentieaanbiedingen voor interconnectie, ontbundelingsaanbiedingen of aanbiedingen voor toegang tot infrastructuur.

Als regulator van de sector is het BIPT belast met de analyse van 17 van deze markten (de 18de, die te maken heeft met omroep, werd toevertrouwd aan de Gemeenschappen). De analyse van die markten impliceert het verzamelen van economische gegevens bij de operatoren. Hiertoe had het BIPT sinds 2003 vragenlijsten ontworpen en verzonden naar de operatoren. Meer dan een honderdtal ondernemingen, operatoren, kabeldistributeurs en dochterondernemingen van internationale bedrijven zijn bevestigd. Meer dan de helft heeft geantwoord.

Het nieuwe van de aanpak en de werklust die deze enquête met zich brengt, hebben het BIPT ertoe aangezet zich te laten bijstaan door een consultant voor de analyse van alle verzamelde gegevens. De resultaten van die analyses zullen bekend zijn in de loop van 2005. Op basis daarvan zal het BIPT een ontwerpbesluit opmaken waarover zal worden beraadslaagd op nationaal (door de sector en de mededingingsautoriteit) en Europees niveau (door de Commissie en andere nationale regulatoren).

2.3.5. Controle

Naleving van de vergunningen

Tussen 1996 en 2000 had de Staat drie **vergunningen** verleend aan de mobiele telefonieoperatoren onder duidelijke voorwaarden. Deze verkregen een band van het elektromagnetisch spectrum, maar gingen in ruil daarvoor een reeks **verbintenissen** aan. Het behoort tot de taak van de regulator om erop toe te zien dat de operatoren die verbintenissen naleven die integraal deel uitmaken van de toegekende vergunningen.

Zo heeft de Nationale dienst voor de Controle op het Spectrum (zie pagina 38) een zeer belangrijke controlemissie ondernomen, die hij in 2005 zal voortzetten. Die bestaat erin op technisch vlak na te gaan of de drie operatoren wel degelijk hun verbintenissen vervullen op het stuk van kwaliteit van de dienst en van de **dekkingsgraad** van het grondgebied. Die contro-

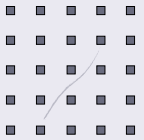
lecampagne is in 2004 administratief en op het vlak van informatica voorbereid. De metingen op het terrein zijn aangevat in 2005.

Controle op de activiteiten van de operatoren en leveranciers

Binnen het BIPT heeft een gespecialiseerde cel, waarvan de ambtenaren de hoedanigheid hebben van officier van gerechtelijke politie, als taak erop toe te zien dat de verschillende bepalingen en verplichtingen door de operatoren en dienstenleveranciers worden nageleefd. Deze cel kan op eigen initiatief optreden, op vraag van de parketten of politiediensten, na een klacht of op vraag van andere diensten van het BIPT. Deze cel heeft zich dit jaar in het bijzonder toegelegd op de controle in verband met de opdrachten inzake universele dienst (zie volgend hoofdstuk, pagina 29).

Wat de **controle** betreft **op de activiteiten** van operatoren en dienstenleveranciers, hebben verschillende klachten aanleiding gegeven tot onderzoek. Twee daarvan hebben het voorwerp uitgemaakt van processen-verbaal van verhoor in het kader van een dossier rond "discriminerende" tarifiering en problemen inzake overdraagbaarheid van telefoonnummers.

Voor het derde jaar op rij hebben die diensten van het BIPT die belast zijn met de controle op het terrein, verificaties uitgevoerd in de sector van de **belwinkels**. Dit zijn vestigingen waar telefooncellen zijn geïnstalleerd en die, bijvoorbeeld per minuut, elektronische communicatiediensten aanbieden (internationale verbindingen, fax, Internet, enz.) aan particulieren. Deze activiteiten zijn onderworpen aan een meldingsplicht bij het BIPT. 257 van die winkels werden gecontroleerd in 2004, waarvan de meerderheid in samenwerking met de politiediensten, met name in Antwerpen, Bergen, Luik, Kortrijk, Gent, Charleroi, Waver, Moeskroen en Brussel. Bij die operaties werden 59 processen-verbaal opgemaakt, wat neerkomt op 23% inbreuken, een cijfer dat nagenoeg hetzelfde is als in 2003. De sanering van deze sector, waar in 2002 nog 80% van deze winkels in de administratieve clandestiniteit opereerden, lijkt zich dus door te zetten.

2.4.

BESCHERMING VAN DE GEBRUIKERS

De liberalisering van de markt en het invoeren van de concurrentie zijn, naast een daling van de prijzen, ook gericht op een diversifiëring van het productaanbod. De markt mag zich echter niet ontwikkelen ten koste van bepaalde categorieën van gebruikers. Deze bekommernis is aanwezig in de Europese regelgeving. De controle op de goede werking van deze beschermingsmechanismen behoort tot de bevoegdheid van de regulator, het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie.

Onafhankelijke bemiddeling

Het BIPT draagt algemeen bij tot de bescherming van de gebruiker door de liberalisering te begeleiden. Op basis van zijn consultaties, van de verslagen van de ombudsdienst en de adviezen die het krijgt van het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie, van Beltug en van Test-Aankoop, kan het BIPT aanbevelingen en adviezen formuleren om te zorgen voor een kwalitatief betere dienstverlening. Transparantie in de tarifiering is ook een belangrijke zorg voor het BIPT, dat eind 2004 is begonnen met de voorbereiding van de taken die het zal moeten volbrengen in het kader van de nieuwe wet op de elektronische communicatie.

De bevoegdheden van de Ombudsdienst voor telecommunicatie zijn van een heel andere orde. Ook al neemt het BIPT de werkingskosten en het personeel van de Ombudsman voor zijn rekening, toch is deze volledig onafhankelijk. Zijn bevoegdheid is zeer specifiek en heeft betrekking op geschillen die kunnen ontstaan tussen een klant en zijn leverancier.

Een ander onderdeel van de BIPT-activiteiten ter bescherming van de gebruiker is het organiseren van de openbare telecommunicatiedienst. Deze omvat de universele dienst, de universele toegang en de opdrachten van algemeen belang.

De universele telecommunicatiedienst

De universele telecommunicatiedienst bestaat erin een minimumpakket van diensten of infrastructuur te verstrekken, dat met een gegeven kwaliteit en tegen een betaalbare prijs toegankelijk is voor alle eindgebruikers op het hele grondgebied. In België is Belgacom de

operator die met de universele dienst belast is.

De universele dienst bevat meerdere onderdelen:

- de toegang tot het netwerk en de basisdienst inzake spraaktelefonie;
- het kosteloze versturen van de noodoproepen;
- het ter beschikking stellen van een hulpdienst en inlichtingendienst aan de abonnees;
- de beschikbaarstelling van telefooncellen op het hele grondgebied;
- de uitgave van een universele telefoongids;
- de toepassing van sociale tarieven en bijzondere maatregelen bij niet-betaling van de telefoonfactuur.

In 2004 is het BIPT begonnen met de voorbereiding van de nieuwe taken inzake universele dienstverlening die het zal moeten volbrengen in het kader van de toekomstige wetgeving op de elektronische communicatie. Die taken omvatten met name de integratie van nieuwe criteria voor de verdeling van de telefooncellen over het grondgebied en het opzetten en het beheer van een gegevensbank van rechthebbenden op het sociale tarief.

De kwestie van de rechthebbenden op het sociale telefoontarief was overigens een belangrijk dossier in 2004, die verder in de tekst uitvoerig wordt beschreven.

Controle op de diensten

De eerste taak van het BIPT inzake universele dienst bestaat erin te controleren of de aangewezen leverancier, Belgacom, zijn verplichtingen nakomt. Zo heeft het Instituut in 2004 een verslag over het jaar 2003 gepubliceerd en overgezonden aan de bevoegde minister. Voor 2004 heeft de dienst voor controle op het terrein, die reeds eerder is aangehaald, (zie pagina 28) de **kwalitatieve verificaties** inzake universele dienstverlening gevoelig opgevoerd:

- theoretische controles op basis van statistische

gegevens werden uitgevoerd op de kwaliteit van de geleverde diensten;

- met betrekking tot de aansluittermijnen voor klanten werd een belangrijke reeks controles rechtstreeks uitgevoerd in een van de Belgacom-centra; aan de hand van die peilingen heeft men een steekproef kunnen doen en die kunnen vergelijken met de resultaten die door de universeledienstverlener waren opgegeven;
- 344 openbare telefooncellen zijn ter plaatse gecontroleerd;
- zoals elk jaar werd de publicatie van de telefoongids onderworpen aan een controle op de wettelijke voorschriften; meer dan 400 behandelde klachten hadden betrekking op de opsplitsing van de gids voor Brussel;
- er werd een reeks testoproepen uitgevoerd naar de inlichtingendiensten om hun performantie beter te kunnen beoordelen in het licht van de criteria die zijn vastgelegd in de toekomstige wetgeving op dat vlak.

Het BIPT heeft het verslag over de universele dienst met betrekking tot het jaar 2004 opgesteld voor mevrouw Van Den Bossche, minister van Werk en voor de heer Verwilghen, minister van Economie, Energie, Buitenlandse Handel en Wetenschapsbeleid.

Sociale tarieven

De wetgeving schrijft voor dat de universeledienstverlener voorkeurstarieven moet toekennen aan bepaalde categorieën van klanten die ernaar vragen, als zij beantwoorden aan bepaalde criteria. In de loop van 2003 en zonder de regulator te verwittigen, was de leverancier begonnen met de "schoonmaak" van de lijsten.

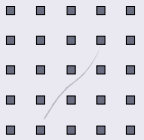
Op basis van de informatie die van de sociale zekerheid komt (Kruispuntbank), heeft de universeledienstverlener een schrijven gestuurd naar de klanten van wie hij oordeelde dat ze niet langer recht hadden op sociale tarieven of van wie het statuut op dat moment onbekend was. Bij de 17.000 abonnees die niet hebben gereageerd op dit schrijven werd het voordeel van het sociale tarief ingetrokken.

Op het einde van 2004 werd door de controledienst van het BIPT een grootschalige enquête gehouden bij een staal van ongeveer 800 personen onder die private abonnees van het sociale tarief, om te weten hoeveel rechthebbenden ten onrechte waren geschrapt omdat zij niet hadden geantwoord op het schrijven van Belgacom. De eindresultaten hiervan zijn bij de publicatie van dit verslag nog niet bekend.

Kostencontrole

Het Instituut is ook belast met het verifiëren en goedkeuren van de kostprijs voor de universele dienst. In 2004 is de berekeningsmethode die aanvankelijk door Belgacom ontwikkeld was, met de hulp van een consultancybedrijf herzien en aangepast. Het BIPT heeft op die manier de voorlopige raming van de kosten van de universele dienst van € 108 miljoen op € 46 miljoen teruggebracht. In september 2004 werd de sector geconsulteerd over de nieuwe voorgestelde methode.

De herziening van de berekeningsmethode is des te belangrijker aangezien Belgacom in 2002 gevraagd heeft om het fonds voor de universele dienst te activeren. Als de regering beslist om dit fonds te activeren, dan zullen de kosten van de universele dienst over alle operatoren worden gespreid. Het is dus essentieel dat deze kostprijs zo nauwkeurig mogelijk wordt bepaald.

Universele toegang

Naast de universele dienst wordt de verlening van andere diensten gegarandeerd op het hele grondgebied, op grond van enkele uitvoeringsbepalingen in het koninklijk besluit. Het gaat om huurlijnen, de dienst voor gegevensschakeling, de toegang tot ISDN en de telex- en telegrafiediensten. Belgacom is wettelijk belast om deze diensten te leveren, maar de wet verleent de Koning de mogelijkheid om, op advies van het Instituut, een andere operator met een sterke marktpositie aan te wijzen om een of meer van die

diensten te verlenen.

Het verschil tussen "universele toegang" en "universele dienst" bestaat erin dat de universele dienst moet worden verleend tegen een betaalbare prijs, terwijl het begrip betaalbare prijs niet van toepassing is op de diensten die begrepen zijn in de universele toegang (tarieven voor ISDN en huurlijnen zijn niettemin onderworpen aan de verplichte kostenbasing).

Taken van algemeen belang

Een beheerscontract tussen de federale staat en Belgacom legt opdrachten van algemeen belang op, waaronder het aanbieden van internetaansluitingen aan scholen, bibliotheken en ziekenhuizen. Dit contract regelt ook de medewerking die Belgacom moet verlenen aan de civiele bescherming en aan de Gemengde Commissie voor televerbindingen. Naast dat beheerscontract dat met Belgacom gesloten is, biedt de wet ook aan de overige operatoren de mogelijkheid om mee te werken aan de taken van algemeen belang, maar deze mogelijkheid werd nog niet benut. Het BIPT is uiteraard belast met de controle op de opdrachten van algemeen belang.

Voor bepaalde activiteiten werkt het Instituut actief samen met Comixtelec, de Gemengde Commissie voor televerbindingen, die hoofdzakelijk tot doel heeft om het optimale gebruik van het geheel van telecommunicatiemiddelen in geval van crisis mogelijk te maken, ten behoeve van zowel de militaire als burgerlijke overheden.

2.5.

BIJHOUDEN VAN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN, AANWEZIGHEID IN NATIONALE EN INTERNATIONALE INSTELLINGEN

Het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie neemt actief deel aan het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie, een nationaal adviserend forum. Het Instituut volgt met zeer veel aandacht ook de technologische ontwikkelingen en de impact ervan op de regulering. De harmonisering tussen Europese regulatoren is gericht op het creëren van een echte eenheidsmarkt. Het BIPT is bijzonder actief in de internationale organen waar de toekomstige krijtlijnen worden getrokken.

De vinger aan de pols

Het Instituut verzorgt het secretariaat en de financiering van het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie. Dit is een belangrijke plaats voor de uitwisseling van ideeën, die een echt nationaal raadgevend forum vormt. Het Raadgevend Comité is representatief voor de Belgische samenleving, zowel op burgerlijk als op politiek vlak, alsook voor de actoren van de telecommunicatiesector. Het publiceert een gedetailleerd jaarverslag waarin zijn eigen activiteiten en de ontwikkelingen in de sector worden geschetst. Voor meer informatie kan dit verslag van de BIPT-website worden geraadpleegd en gedownload.

Het volgen van de technologische ontwikkelingen

Op het vlak van elektronische communicatie hebben de technologische ontwikkelingen een aanzienlijke impact op de reguleringsopdrachten. De nieuwe richtlijnen van 2002 werden mogelijk en noodzakelijk gemaakt door de enorme impact van de nieuwe technologieën (meer bepaald de mobiele telefonie en internet), die gevoelig hebben bijgedragen tot het openstellen van de markten.

Het is de taak van de regulator om deze ontwikkelingen aandachtig te volgen, zich hierop voor te bereiden en de impact ervan op zijn opdrachten te anticiperen.

Zo heeft Voice over IP in 2004 aanleiding gegeven tot heel wat activiteit binnen het Instituut. Ter herinnering bestaat Voice over IP in het gebruiken van internet-

verbindingen voor spraaktelefonieverkeer. Hoe kan deze technologie de markt en zijn regulering beïnvloeden? Wat zal de impact ervan zijn op de regels inzake aangifte voor de operatoren? Op de referentie-aanbiedingen van operatoren met een sterke marktpositie? Op de interconnectie? Op de termineringskosten? Op de ontbundeling? Op de universele toegang tot de telecommunicatiediensten? Op de nummering en overdraagbaarheid van nummers? Op de toegang tot spoeddiensten?

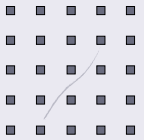
De Europese regulatoren, een belangengemeenschap

Die thema's zijn zeker niet beperkt tot België. Voice over IP zal in de toekomst een van de grote dossiers zijn voor de gemeenschap van regulatoren, aangezien de technologie nu rijp is. De European Regulators Group en de Independent Regulators Group hebben voorzien om zich over de kwestie te buigen en in 2005 een gemeenschappelijke aanpak te ontwikkelen.

De IRG en de ERG werden in 2004 voorgezeten door de voorzitter van de Raad van het BIPT, hetgeen een ware uitdaging vormt in een periode waar belangrijke zaken op het spel staan die verband houden met de toepassing van het nieuwe regelgevingskader en de uitbreiding van de Europese Unie met tien nieuwe leden.

We herinneren eraan dat de IRG werd opgericht vóór de ERG. De IRG werd in 1997 enkel en alleen op initiatief van de regulatoren opgericht als een forum voor het uitwisselen van **knowhow** en het uitwerken van **gemeenschappelijke principes** voor het uitvoeren van de reglementering. Deze vorm van coördinatie is onontbeerlijk op het vlak van de telecommunicatie, die geen grenzen heeft. Een minimum aan harmonie is geboden opdat zich een **echte eenheidsmarkt** vormt met een vrij verkeer van telecommunicatiediensten.

De ERG werd opgericht in 2002 op initiatief van de Europese Commissie (die er zitting heeft, in tegenstelling tot de IRG) met het oog op de toepassing van de nieuwe richtlijnen van 2002. De nieuwe reglementering laat een ruime beoordelingsbevoegdheid aan de nationale regulatoren. **Niettemin is het wenselijk**

dat de bepalingen van het regelgevingskader een relatieve convergentie en coherente toepassing vertonen als men wil bijdragen tot het ontstaan van een echte binnenmarkt voor elektronische communicatie.

De ERG en de IRG hebben hierover in 2004 een akkoord bereikt. Zo zijn ze tot een gemeenschappelijk standpunt gekomen over de "Remedies Paper" (een document over de corrigerende maatregelen), namelijk over de verplichtingen die de regulatoren aan de marktoveratoren zullen opleggen op het vlak van tarieftransparantie, niet-discriminatie, enz.

Het Instituut, dat het voorzitterschap van de IRG en de ERG waarnam, was hierbij de initiatiefnemer en coördinator van talrijke bijeenkomsten van de IRG-ERG-contactgroep, van de plenaire zittingen en de uitwisselingen die hiermee gepaard gingen.

Europese instellingen

Het BIPT heeft deelgenomen aan de voorbereidingen van de bijeenkomsten van de Raad van telecommunicatieministers. De aangesneden thema's betroffen

het ter beschikking stellen van digitale inhoud, de uitwisseling van gegevens tussen administraties, veiliger internetgebruik, het probleem van ongewenste e-mail, enz. Breedband, de roll-out en het gebruik ervan, heeft ook de Europese aandacht genoten aangezien er over dit onderwerp ministeriële conferenties werden georganiseerd, met name in februari te Boedapest (Hongarije) en in april te Dundalk (Ierland).

Het Instituut heeft deelgenomen aan de bijeenkomsten van de adviesgroep over de **informatiemaatschappij** in Europa (eEurope Advisory Group) alsook aan de adviesgroep over breedband (eEurope Broadband Subgroup). Tijdens het tweede semester van 2004 werd dit thema ook een van de stokpaardjes van het Nederlandse voorzitterschap. Dat voorzitterschap heeft de in 2000 te Lissabon geformuleerde doelstellingen nieuw leven willen inblazen en van Europa tegen 2010 de meest concurrentiële kennismaatschappij ter wereld willen maken.

De toegang van alle burgers tot de informatiemaatschappij was ook het centrale thema geweest van de wereldtop voor de informatiemaatschappij waarvan de eerste fase in december 2003 te Genève werd gehouden. Andere aandachtspunten voor de Europese Unie waren de evaluatie van wat er in de eerste fase was gerealiseerd en de aan te nemen strategie met het oog op de voorbereiding van de tweede fase, die gepland is in Tunis in 2005.

Het Instituut heeft ten slotte eveneens deelgenomen aan de werkzaamheden van het **Comité voor communicatie (COCOM)**, dat zich meer in het bijzonder gebogen heeft over de domeinnaam van het eerste niveau ".eu", over telecommunicatie via het elektriciteitsnet (*powerline communications* of PLC), over de prijs van noodoproepen, de verlenging van 2G-licenties, enz.

BEHEER VAN TECHNISCHE AANGELEGENHEDEN EN VAN HET ELEKTROMAGNETISCH SPECTRUM

2.6.

ALGEMEEN KADER EN OPDRACHTEN VAN HET BIPT

Het gebruik van de frequenties vormt een beperking op het principe van de vrije toegang tot de telecommunicatiemarkt. Radiocommunicatie berust immers op een beperkte hulpbron: het elektromagnetisch spectrum. Het beheer van, de controle op en het toezicht op het spectrum zijn toevertrouwd aan het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie. Het Instituut regelt ook het beheer van een andere schaarse hulpbron: de telefonische nummering. Ten slotte neemt het BIPT andere taken van algemeen en collectief belang op zich in diverse technische gebieden die onder zijn bevoegdheid vallen.

Een ingewikkeld technisch domein

Elektronische communicatie in het algemeen en radiocommunicatie in het bijzonder, vormen een complex domein. Hoewel de technologische ontwikkelingen een constante verbetering van de exploitatie mogelijk maken, zijn de **hulpbronnen van het elektromagnetisch spectrum beperkt**.

Rekening houdende met het aantal gebruikers en met de diversiteit van het gebruik – gaande van openbare veiligheid tot privé-telefonie – moet de toegang tot het spectrum duidelijk worden gearbitreerd en moeten de frequentiebanden worden toegekend volgens prioriteiten die worden beheerst door het algemeen belang. Het elektromagnetisch spectrum kan immers niet zo goed worden gebruikt voor de communicatie tussen enkele arbeiders op een bouwplaats als voor het radiocommunicatienetwerk A.S.T.R.I.D., dat bestemd is om exclusief te worden gebruikt door de Belgische hulp- en veiligheidsdiensten (de band 380-385/390-395 MHz).

Ook de werking van radiozenders of –ontvangers moet aan strikte normen voldoen om te vermijden dat gebruikers elkaar storen.

Ten slotte is het belangrijk dat de bedieners van de apparatuur over voldoende technische kennis beschikken.

Schaarse hulpbronnen en liberalisering

De overheid heeft die eisen met betrekking tot het elektromagnetisch spectrum al lang geleden ingevoerd. Instanties of besturen die een **soverein gezag** uitoefenen **op de gebruiks- en toezichtsrechten** zorgden voor de vlotte technische organisatie en de

werking van het systeem, waarbij de toegang tot de frequenties heel strikt werd beheerd volgens eisen van algemene aard en technische verplichtingen.

Aan de andere kant heeft de liberalisering van de Europese telecommunicatiemarkten ook invloed gehad op de houding van de overheden tegenover spectrumbeheer. Er zijn nieuwe principes ingevoerd zoals technologische neutraliteit, secundaire markt, enz.

Toch kunnen de organisatie van het systeem en de toewijzing van de frequenties nog altijd onderworpen zijn aan een dwingend regime. Het gebruik van de frequenties vormt zo de **enige beperking op het principe van de vrije toegang tot de telecommunicatiemarkten**.

Een bevoegdheid van het BIPT

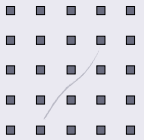
De Belgische wetgever heeft de taak inzake **spectrumbeheer** toevertrouwd aan het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (wet van 17 januari 2003, art. 14, 3°). De instanties, besturen of diensten die voor die materie bevoegd waren, waaronder ook de NCS (**Nationale dienst voor de Controle op het Spectrum**) zijn in het midden van de jaren '90 in het BIPT opgenomen en vormden een van de historische pijlers.

Nummers, nog een schaarse hulpbron

De Europese reglementering erkent het bestaan van nog een schaarse hulpbron. Het gaat om de telefonische nummering. Het BIPT is daar ook mee belast, waarbij het het systeem algemeen beheert en de nummers toekent. Met name wat de "nummeroverdraagbaarheid" betreft, is dat beheer van het grootste belang: het gaat om een basisvoorwaarde voor elke vorm van concurrentie.

Technische opdrachten van openbaar nut

Er zijn nog andere specifiek technische opdrachten op telecommunicatiegebied toevertrouwd aan het BIPT: het Instituut werkt actief mee aan de **bescherming van de burgers** tegen elektromagnetische velden, aan de **veiligheid** van de netwerken of aan het platform voor de bescherming tegen de verspreiding van computervirussen.

2.7.

BEHEER VAN HET ELEKTROMAGNETISCH SPECTRUM, VERGUNNINGEN EN FREQUENTIES

De gebruikers van het elektromagnetisch spectrum zijn talrijk en van uiteenlopende aard. De transmissie via radiogolven overstijgt grenzen en markten. Wegens de noodzaak om die zeldzame hulpbron strikt en algemeen te beheren, worden individuele stations en openbare of private radiocommunicatienetwerken onderworpen aan een machtiging of vergunning die afgegeven wordt door het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie. Het BIPT kent ook de eigenlijke frequenties toe. Sommige gebruikers van radiocommunicatie zijn onderworpen aan een erkenning van hun bekwaamheid.

Talrijke en uiteenlopende gebruikers

Binnen het BIPT beslaat het domein van de vergunningen en frequentietoewijzingen een ruim gamma van activiteiten ten dienste van zeer talrijke en zeer uiteenlopende gebruikers.

Zo is er in 2004, op hetzelfde ogenblik dat er vergunningen werden toegekend aan individuele gebruikers (radioamateurs, CB'ers), een frequentieplan uitgewerkt voor het Deurganckdok in de haven van Antwerpen. Anderzijds hebben de diensten van het BIPT het onderzoek aangevat van het project voor het NMBS-netwerk (GSM-R-netwerk, nl. communicatie via gsm in treinen, signalisatie, veiligheid, enz.). Het optreden van het BIPT was ook nodig bij specifieke evenementen zoals de Ronde van Frankrijk, waarvan de doortocht door België gedurende 6 dagen in 2004 aanleiding gaf tot de toekenning van 85 vergunningen en 552 frequenties.

Vergunningen voor stations van openbare en private radiocommunicatienetwerken

De meeste netwerkinstallaties die gebruikmaken van de frequenties van het elektromagnetisch spectrum (radiocommunicatie), ongeacht of die openbaar zijn of niet, zijn machtigings- of vergunningsplichtig.

Dat is onder andere het geval voor openbare netwerken voor mobiele telefonie (gsm) die moeten vol-

doen aan technische regels met betrekking tot het gebruik van de banden van het elektromagnetisch spectrum, welke eraan zijn toegekend bij de afgifte van de vergunningen.

De overige vergunningsplichtige gebruikers van frequenties worden in drie categorieën verdeeld:

- Van de **individuele gebruikers** hebben 22.050 CB'ers (gebruikers van de Citizen Band) en 5.000 radioamateurs in 2004 hun jaarlijkse vergunning verlengd. Omdat hun station op die manier is vergund vormen zij het geheel van de erkende particuliere operatoren van het land.
- Het BIPT heeft 1.800 machtigingen toegekend aan **professionele gebruikers** van mobiele radionetwerken (taxibedrijven, vervoersmaatschappijen, bewakingsdiensten, interventie- of onderhoudsteams, enz.), terwijl er 6.500 machtigingen zijn toegekend voor vaste netwerken (straalverbindingen) of mobiele netwerken die binnen een privé-zone worden gebruikt (radiocommunicatienetwerk op een fabrieksterrein, uitrusting van bouwkransen, enz.).
- Ten slotte hebben de **overheden** 1.200 machtigingen aangevraagd en gekregen.

Netwerken die geen frequenties gebruiken.

Overeenkomstig de Europese richtlijn is sedert juli 2003 een vergunning niet meer systematisch nodig om in België een telecommunicatienetwerk aan te leggen en te exploiteren. Indien die infrastructuur niet van het elektromagnetisch spectrum gebruikmaakt, is een aangifte bij het BIPT voldoende (zie ook pagina 23). Aan de hand van die uitvoerige aangiftes (op de site www.bipt.be kunnen modellen worden gedownload) kan het Instituut het dossier aan een technische analyse onderwerpen. Meteen houdt het zijn algemene kennis van de bestaande netwerken in België op peil. In 2004 is er bij het BIPT slechts één niet-openbaar netwerk aangegeven (dus een netwerk dat geen diensten tegen betaling aan een cliënteel aanbiedt) dat geen frequenties gebruikt. Het gaat om een netwerk van de politie.

Frequentiebeheer

Het technische en administratieve beheer van de dossiers inzake machtiging van netwerken gaat meestal gepaard met de toekenning van de frequenties zelf. Het BIPT is belast met het beheer van het elektromagnetisch spectrum in België. Het legt zich toe op de **toekenning van de frequenties** aan de gebruikers en op de coördinatie van die radiocommunicatieactiviteiten binnen een globaal plan.

De organisatie van het spectrum, die een grote technische expertise vereist, is een dagelijkse opdracht die evolueert. Daarvan getuigt het aantal dossiers die in 2004 zijn behandeld: niet minder dan 4.063 administratieve dossiers werden in 2004 verwerkt. Bovendien hebben de diensten van het BIPT bijna 5.000 dossiers onderzocht in verband met toekenning, wijziging, schrapping of tijdelijke toekenning.

Aantal dossiers behandeld bij de mobiele diensten akkoord van Wenen/Berlijn	2004
aantal dossiers met nieuwe frequentietoewijzingen	1.683
aantal dossiers met gewijzigde frequentietoewijzingen	495
aantal dossiers met afgeschafte frequentietoewijzingen	1.178
Aantal coördinaties	
uitgaande coördinaties	83
binnenkomende coördinaties van Frankrijk	778
binnenkomende coördinaties van Nederland	55
binnenkomende coördinaties van Duitsland	131
binnenkomende coördinaties van Luxemburg	9
Aantal dossiers beëindigd bij de vaste dienst (straalverbindingen) akkoord van Wenen/Berlijn	114
Tijdelijke frequentietoewijzingen	
tijdelijke frequentietoewijzingen aan de Ronde Van Frankrijk	552
tijdelijke frequentietoewijzingen aan GP1 Spa-Francorchamps	529
andere tijdelijke frequentietoewijzingen	2.212

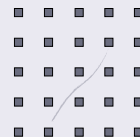

Volledige informatie

Het nauwkeurige en rigoureuze beheer van het elektromagnetisch spectrum is nodig om een **kwaliteits-transmissie te garanderen** en storingen te vermijden. Die activiteit past ook op lange termijn in een globaal beleid inzake evolutie en aanpassing van de frequentieplannen.

In dat opzicht heeft het BIPT in 2004 een nieuw **gecomputeriseerd systeem voor het beheer** van de radionetwerken in gebruik genomen. Dat systeem, dat intern door de experts van het Instituut is uitgewerkt, kan zowel de frequentietoewijzingen, als de afgifte van de machtigingen, als de boekhouding van de netwerken beheren.

In 2004 heeft het BIPT het nationale frequentieplan bijgewerkt in overeenstemming met de regels inzake **Europese harmonisatie**. Dat plan kan worden geraadpleegd op de website van het BIPT, maar ook in de volledige lijst van de Europese frequenties die gecontroleerd zijn door het European Radiocommunications Office (<http://www.ero.dk/>).

Internationale coördinatie

Het BIPT is ook belast met de coördinatie van de frequenties voor de **satellietverbindingen** (grondstations, netwerken, enz.) en de **straalverbindingen** en verzorgt de briefwisseling met het radiocommunicatiebureau van de Internationale Telecommunicatie Unie (ITU).

Omdat radiogolven nu eenmaal niet aan de grenzen stoppen, heeft het Instituut in 2004 overigens 1.583 dossiers behandeld in verband met internationale frequentiecoördinatie.

Erkenning van de operateurs

De vlotte werking van het systeem hangt af van de bekwaamheid van de operateurs. Daarom organiseert het BIPT examens voor het verkrijgen van radioamateurcertificaten, alsook voor radiomaritieme operateurcertificaten. De examens voor de operateurs van stations in de luchtvaart vallen onder de bevoegdheid van de federale overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer.

In 2004 zijn 168 radioamateurs, 884 maritieme-VHF-operateurs en 203 GMDSS-operateurs geslaagd voor het examen (89,8%, 90,8% en 81,9% van de deelnemers).

In mei 2004 heeft het BIPT een **gecomputeriseerd examensysteem** operationeel gemaakt. Daarvoor worden bij het Instituut twaalf computers ingezet. Er zijn al meerkeuzevragen beschikbaar voor de radioamateurs en de operateurs van maritieme VHF-toestellen. Eenzelfde gecomputeriseerd examen wordt nu ontworpen voor de GMDSS-operateurs (SRC). Het zal operationeel zijn in 2005.

In 2005 zal het BIPT ook het systeem hervormen voor de erkenning van de radioamateurs, zoals hun representatieve verenigingen wensen. Voortaan zal de eerste stap bestaan uit een **basisgetuigschrift** dat de radioamateur beperkte gebruiksrechten zal verlenen. Later kan hij die uitbreiden door andere examens af te leggen.

2.8.

WAARBORGEN AAN DE SPECTRUMGEBRUIKERS

Het beheer van het elektromagnetisch spectrum is erop gericht de vlotte werking van de radiocommunicatie te garanderen voor een gevarieerd gamma van en een groot aantal gebruikers. De strijd tegen storingen is een prioriteit die zich vertaalt in preventieve en soms repressieve acties. Naast zijn opdrachten inzake voorlichting, advisering en begeleiding verifieert het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie de conformiteit van de apparatuur, verricht het controles en oefent het indien nodig een politiebevoegdheid uit.

Waarborg inzake vlotte werking

Het algemene ontwerpen van het frequentieplan, de organisatie en de oordeelkundige verdeling van de spectrummiddelen enerzijds, en anderzijds de toewijzing van vergunningen en de verplichting voor sommige operatoren om examens af te leggen, vormen de garanties voor de vlotte werking van het elektromagnetisch spectrum.

Die meervoudige aanpak beperkt de potentiële storingen tot een strikt minimum, maar sluit die evenwel niet volledig uit. De technische complexiteit van de apparatuur vergt immers soms ingrepen op het terrein. Bovendien worden de voorschriften soms met voeten getreden.

De "radiopolitie", de NCS (Nationale dienst voor de Controle op het Spectrum) beschikt over een lange ervaring en onderneemt zijn acties vanuit vijf nationale controlecentra (Anderlecht, Luik, Seneffe, Antwerpen en Gent).

De dienst is op het terrein aanwezig dankzij twintig meetvoertuigen die volledig uitgerust zijn en die geregeld worden hernieuwd volgens de technologische ontwikkelingen. Ter aanvulling van die middelen worden nu zes vaste meetstations geïnstalleerd met het oog op een automatische controle van de frequenties.

Een zestigtal personen vormen de human resources van de NCS. Het merendeel daarvan heeft de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hetgeen absoluut noodzakelijk blijkt om de opdrachten van "radiopolitie" te kunnen vervullen.

Preventieve bestrijding van radiostoringen

Gebruikers van het elektromagnetisch spectrum die over een vergunning beschikken moeten een recht betalen. In ruil voor die jaarlijkse bijdrage worden zij maximaal beschermd tegen storingen die door andere gebruikers worden veroorzaakt, en als zij de voorwaarden van hun vergunning naleven, hebben ze de zekerheid dat zij voor derden geen elektromagnetische storingen veroorzaken, ongeacht of die laatsten al dan niet rechtstreekse gebruikers van het elektromagnetisch spectrum zijn.

De preventie van storingen is een strijd die nooit ophoudt. Door preventief op te treden kunnen echter de corrigerende acties worden beperkt die heel vaak langdurig onderzoek vergen. Omdat radionetwerken aan aangifte en vergunning onderworpen zijn, legt de NCS zich erop toe om zodra die aangelegd zijn, de conformiteit ervan na te gaan op het stuk van frequenties, vermogen, antennehoogte, enz.

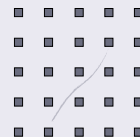
Zo heeft de NCS in 2004 de naleving van de technische voorschriften gecontroleerd bij 1.900 infra-structuren, waarbij voorrang werd verleend aan de belangrijkste netwerken, namelijk die van de zakelijke gebruikers. Het aantal preventieve interventies neemt constant toe (in 1999 werden 775 dossiers behandeld).

Als resultaat daarvan neemt het aantal klachten constant af: terwijl men er in 1999 nog 1.800 telde, is dat cijfer in 2004 tot de helft teruggelopen. Die omkering van de tendensen vindt zijn verklaring ook in de opkomst van technologieën die steeds beter en krachtiger worden.

Behandeling van de storingen

Iedere burger in België kan zich tot de NCS richten om een radiostoring te melden waarvan hij slachtoffer zou zijn. Bovendien hebben de veiligheids- en nooddiensten, voor wie de kwaliteit van de radiotransmissie van het grootste belang is, toegang tot een wachtdienst die dag en nacht beschikbaar is. In 2004 is 65 keer op die dienst een beroep gedaan.

De klachten zijn van uiteenlopende aard, gaande van de burger die last ondervindt van storingen op radio of

tv (in 90% van de gevallen is het nota bene de apparatuur van de privé-persoon die het probleem veroorzaakt) via de aëronautische gebruiker wiens frequentie wordt gestoord, tot een kraanbestuurder op een Brussels bouwterrein van wie de lokale gesprekken worden gestoord door uitzendingen van een andere kraanbestuurder op een bouwterrein ... ergens in Antwerpen.

Het "Centre de Contrôle des Radiocommunications des Services Mobiles" (CCRM - Centrum voor de controle op de radiocommunicatie van de mobiele diensten) is een vzw die voor 50% gefinancierd wordt door het BIPT en voor 50% door de gebruikers van de gevoelige sectoren, namelijk de zee- en de luchtvaart. Overeenkomstig de normen van de Internationale Telecommunicatie Unie controleert die vereniging continu de betreffende (laagste) frequenties, en vraagt die in het geval van een storing de interventie van het BIPT.

In al die gevallen identificeert de NCS de oorsprong van de storing. De dienst neemt de **nodige maatregelen** op technisch vlak en op strafrechtelijk vlak, wanneer de storing het gevolg is van een overtreding (niet-naleving van de vergunning of gebrek eraan, apparatuur die niet voldoet). In 2004 heeft de NCS 174 **pro justitia's** opgemaakt en aan het parket overgezonden.

Deelname aan grote evenementen

Grote evenementen zoals de Ronde van Frankrijk in 2004, waarvan voordien al sprake was, of de Grote Prijs van België Formule 1 of het proces-Dutroux vereisen **specifieke interventies**.

Die evenementen zijn beperkt in de tijd maar doen een beroep op heel veel frequenties en gebruikers, die dezelfde regels moeten volgen als de permanente gebruikers. Bij dergelijke gelegenheden verleent de dienst Frequenties tijdelijke vergunningen en frequenties en is de NCS op het terrein aanwezig om zo snel mogelijk storingen te kunnen oplossen.

Conformiteit van de apparatuur

Radioapparatuur en telecommunicatie-eindapparatuur kan, aangezien die van het elektromagnetisch spectrum gebruikmaakt en indien ze technisch niet is aangepast, storing ondervinden of voor andere gebruikers veroorzaken. Dit geldt zowel voor de antenne van een mobilofonienetwerk als voor de afstandsbesturing van een stuk speelgoed. Heel vaak worden storingen door dergelijke toestellen veroorzaakt, hetzij omdat zij niet aan de normen voldoen, hetzij omdat de gebruikers de voorschriften niet naleven.

In Europa zijn alle toestellen onderworpen aan de **technische verplichtingen van een Europese richtlijn** uit 1999, de zogenaamde "R&TTE-richtlijn" (<http://europa.eu.int/eur-lex/>). De aanwezigheid van het CE-kenteken wijst erop dat de fabrikant, die volledig verantwoordelijk is voor de conformiteit van zijn apparatuur, de desbetreffende voorschriften heeft toegepast.

Gelet op de technische vooruitgang worden in Europa steeds meer toestellen beschouwd als behorende tot "Klasse 1" (waarvoor geen CE-kenteken vereist is).

Voor die toestellen gelden geen beperkingen in verband met het op de markt brengen en het gebruik. De volledige lijst en de technische voorschriften kunnen worden geraadpleegd op: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/rtte/equip.htm>.

Toch zijn in Europa noch het gebruik van de frequentiebanden, noch de voorwaarden inzake ingebruikneming van de apparatuur geharmoniseerd. Wanneer er nationale beperkingen zijn, moeten de toestellen voorzien zijn van het kenteken **Ⓢ**. Vermeldingen op de verpakking en **specifieke documenten** moeten uitleg verstrekken over alle voorschriften en beperkingen inzake het gebruik van het eindtoestel in elk land van de Unie en zelfs het verbod daarop.

Die toestellen moeten ook, voordat ze in een land op de markt worden gebracht, het voorwerp uitmaken van een **administratieve aangifte** bij de nationale instantie ad hoc, het BIPT in België. In 2004 zijn zo bij het Instituut 1.972 toestellen aangegeven.

Controle op de apparatuur

Het BIPT heeft ook de taak om **op het terrein de conformiteit te controleren** van de apparatuur die daadwerkelijk op de markt is gebracht. Die interventies kunnen uiteraard niet volledig en systematisch zijn en geschieden daarom **steekproefsgewijs** in specifieke domeinen. Zo hebben in 2004 zeven controleurs met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie onder andere de interventies op de **openbare markten** uitgebreid, waar ook ontelbare straathandeltjes te vinden zijn, in Brussel, Tesselenderlo, Charleroi, Senefte. Zij hebben ook de controles opgevoerd op de verzending via de post van materiaal dat via Internet is besteld en op de goederen die via de douane op de luchthavens binnenkomen.

Het erg hoge aantal **inbeslagnemingen**, namelijk meer dan 10.000 toestellen (het dubbele van 2003), waaronder erg veel speelgoed met afstandsbesturing (na de inwerkingtreding in 2004 van een nieuwe Europese richtlijn in verband met die toestellen) en **processen-verbaal** (360) weerspiegelt niet noodzakelijk de marktsituatie, maar wel de relevantie van de doelwitten die voor de controles zijn gekozen, met de bedoeling een aantal eerder delicate handelsgebieden te zuiveren.

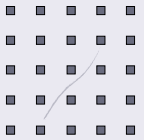
Naar een harmonisatie van de normen

In 2004 hebben de controles zich toegespitst op de **administratieve conformiteit** van de apparatuur en met name op het aanbrengen van de kentekens en de naleving van de documenten die hierboven al aangehaald zijn.

Het BIPT heeft deelgenomen aan een Europese campagne inzake markttoezicht, waarvan de resultaten hebben aangetoond dat 70% van de toestellen op Europese schaal niet voldoen. Omdat de harmonisatieruimte (klasse 1) geleidelijk aan moet worden uitgebreid, zal de controle meer en meer rekening houden met de technische voorschriften.

Dergelijke controles zijn ook geboden, opdat fabrikanten en invoerders die de wettelijke verplichtingen nakomen, geen oneerlijke concurrentie ondervinden van andere, minder scrupuleuze handelaars.

Dossiers in verband met apparatuur en in verband met het beheer van het frequentieplan zijn vaak nauw met elkaar verbonden. Zo heeft België de intentie om tegen 2009 een frequentie vrij te maken voor de mobiele-telefoonnetwerken. Die frequentie is nu voorbehouden voor een bijzonder type van draadloze telefoons, de CT1-toestellen. Sedert december 2004 mogen die eindtoestellen in België niet meer worden verkocht. De frequentie blijft niettemin tot in 2009 voorbehouden voor de toestellen die nog in omloop zijn.

2.9.

BEHEER VAN DE TELEFOONNUMMERING

Telefoonnummers vormen eveneens een schaarse hulpbron. Zij zijn de toegangssleutel tot de telecommunicatiemarkten. Het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie is verantwoordelijk voor het beheer van het nummerplan. Het heeft de mechanismen ingesteld die zorgen voor de nummeroverdraagbaarheid en het controleert de doeltreffende werking ervan.

Zonder nummering, geen concurrentie

Nummers zijn voor een operator die telecommunicatiediensten wil aanbieden absoluut noodzakelijk: zonder nummer, geen communicatie. De toekenning van de nummers is ook een sleutel van de concurrentie. Die moet eerlijk verlopen zowel kwantitatief (over voldoende nummers kunnen beschikken om zijn klantenbestand te ontwikkelen) als kwalitatief (geen enkele operator wil nummers met 48 cijfers, wanneer die van zijn concurrenten slechts 5 cijfers tellen!).

In de Europese regelgeving is erkend dat telefoonnummers een schaarse hulpbron zijn. De redenering is identiek met die rond de frequenties. Enerzijds, omdat men niet wil dat de toegekende nummers uit te veel cijfers bestaan, is de hoeveelheid beschikbare nummers niet oneindig. Anderzijds moet ervoor worden gezorgd dat een nummer geen twee keer wordt toegekend. Kortom, een algemeen beheer van het nummerplan is geboden. Die opdracht is toevertrouwd aan de regulerende instantie, het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie.

Internetdomeinnamen zijn essentieel voor de goede werking van het internet en van de Belgische economie. De dienst nummering heeft in samenspraak met de vzw DNS.Be verdere inspanningen gedaan om de stabiliteit, zekerheid en veiligheid van de domeinnamen onder het topniveaudomein ".be" verder te verhogen.

Die opdrachten worden vervuld in een algemeen referentiekader, zowel op Europees als op wereldniveau.

Ook is een nummeringskader uitgewerkt voor de virtuele mobiele netwerken (Mobile Virtual Network Operators; operatoren die geen eigen netwerk hebben, maar mobiele telefoniediensten aanbieden – en vooral zullen aanbieden).

Inzake nummering heeft het BIPT een consultatie van de sector gestart in verband met de infokioskdiensten. De klachten van consumenten die van die nummers gebruikmaken en buiten hun weten doorver-

bonden worden naar nummers in het buitenland, zijn namelijk erg talrijk.

Die bezorgdheid wordt overigens algemeen gedeeld door andere Europese regulatoren (zie pagina 44).

Voor het eerst werden korte nummers toegewezen voor een nieuwe telefooninlichtingendienst. Hiermee wordt de markt van inlichtingendiensten geliberaliseerd.

Nummeroverdraagbaarheid

Nummeroverdraagbaarheid is een uiterst belangrijk punt op de markten. Voor een klant is het feit dat hij van nummer moet veranderen wanneer hij naar een andere leverancier overstapt, vaak een onoverkomelijk obstakel. Het gaat dus om een belemmering van de concurrentie.

De mechanismen die door het BIPT zijn uitgewerkt en die vandaag routine geworden zijn, worden in Europa, in het bijzonder door de Europese Commissie, vaak als voorbeeld aangehaald. In 2004 zijn de twee entiteiten die door het BIPT in samenspraak met de sector zijn ontwikkeld, dus naar ieders tevredenheid blijven functioneren. Het gaat om de "Number Portability Task Force Fixed Networks" en de "Number Portability Task Force Mobile Numbers". Die platforms, die de operatoren verenigen onder het voorzitterschap van het BIPT, zijn operationeel sedert respectievelijk 1998 en 2002.

Het BIPT heeft ook zijn controle uitgeoefend op de vzw "Number Portability", die de centrale databank beheert. Een richtsnoer werd opgesteld voor de zogenaamde "afscheidsbrief" van Belgacom. Die brief wordt verstuurd door Belgacom naar klanten van Belgacom die hun nummer wensen over te dragen naar een andere operator.

Carriervoorkeuze

De carriervoorkeuze (vier cijfers ingegeven voor het gesprek) is een van de voorwaarden voor concurrentie op het stuk van vaste telefonie. Ook hier functioneren de mechanismen die samen met de sector zijn uitgewerkt en waarop het BIPT toeziet, perfect.

De procedures betreffende de activering en desactivering van carriervoorkeuze worden aan een evaluatie onderworpen en waar nodig verder geoptimaliseerd in het belang van de goede werking van de markt.

2.10.

TECHNISCHE OPDRACHTEN VAN OPENBAAR NUT

Het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie vervult nog andere opdrachten van openbaar nut. Een grote technologische expertise vormt de reden voor de activiteiten met betrekking tot de elektromagnetische velden en de netwerkveiligheid.

Antennes en elektromagnetische velden

In de publieke opinie is er ongerustheid over de gevolgen van de blootstelling van het publiek aan elektromagnetische velden en radiofrequentiestraling (RF). De Belgische wetgever heeft in dat verband aan het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie een aantal taken toevertrouwd. Die zijn gericht op een juist evenwicht tussen het voorzorgsprincipe en de verdere ontwikkeling van de telecommunicatienetwerken. Hoewel het beheer van de antennesites niet onder de economische marktregulering valt, hangt de ontwikkeling van het aanbod toch af van de beschikbaarheid ervan.

Zendantennes kunnen worden onderworpen aan een voorafgaande analyse van de RF-straling en dit om de nodige stedenbouwkundige vergunningen te verkrijgen. In 2004 hebben nieuwe installaties van antennes die bestemd zijn voor de ontwikkeling van de umt-netwerken het aantal behandelde dossiers op 3.456 gebracht, een lichte schommeling ten opzichte van 2003 (3.805 dossiers).

Om de termijn voor de behandeling van de dossiers te verminderen, heeft het Instituut de nodige maatregelen genomen, met name door **extra personeel** daarvoor in te zetten. 91,15% van de dossiers werd ingediend door de gsm-operatoren. De rest kwam van het A.S.T.R.I.D.-netwerk (radiocommunicatiemiddel van de Belgische nood- en veiligheidsdiensten), de VRT, de RTBF, lokale radio's en radioamateurs. Op grond van de huidige normen waren de bereikte niveaus zo laag dat er **geen** werkelijke **meting** op het terrein nodig was.

Die inlichtingen worden opgenomen in een databank van **antennesites**, die door het Instituut wordt beheerd. Meer dan 7.000 antennes zijn daarin geïnventariseerd samen met hun technische gegevens. In de loop van 2005 zullen al die gegevens beschikbaar zijn op de website van het BIPT en aangevuld worden

met cartografische en technische voorstellingen.

Via de lange ervaring van de Nationale dienst voor de Controle op het Spectrum (NCS, zie pagina 38) beschikt het BIPT over een ruime expertise op het gebied van de **meting van elektromagnetische velden** in de omgeving van zendlocaties. Daarbij verricht het BIPT de metingen voor rekening van het **Ministerie van Volksgezondheid** op verzoek van het publiek of van de overheid. Tussen begin 2002 en eind 2004 heeft het Instituut op die manier 265 locaties onderzocht.

Veiligheid van de netwerken

De veiligheid van de netwerken, de vrijwaring van de informatie die erop circuleert en de bescherming van de gebruikers die erop aangesloten zijn, vormen grote zorgen voor de moderne, technologische en telecommunicerende maatschappijen. De ontwikkeling van de **informatiemaatschappij** kan maar harmonieus verlopen indien haar technologische fundamenten beveiligd zijn.

De jongste jaren hebben het bewijs geleverd dat dit niet altijd het geval is: verspreiding van talloze virussen en schade die daardoor bij de gebruikers wordt berokkend, spionage en piraterij via de netwerken, enz.

Reeds in mei 2000 heeft het BIPT initiatieven genomen inzake netwerkveiligheid. Naar aanleiding van de aanzienlijke schade die veroorzaakt is door de verspreiding van het "I love You"-virus is binnen het Instituut een speciale cel opgericht: het **e-Securityplatform**. Een wachtdienst die dag en nacht en alle dagen van de week operationeel is, vormt een contactpunt dat altijd kan worden bereikt. Door die wacht en door informatie te verspreiden beperkt het BIPT de risico's op verspreiding van een computervirus. Naast de updates van de "viruspagina" op de website van het BIPT en de 30.000 geadresseerden van de "bipvirus"-mail, is er in december 2004 een aanvullende waarschuwingmethode operationeel gemaakt; er wordt namelijk een sms-bericht verzonden waarin de komst van een nieuw virus wordt gemeld. Zo hebben **3 waarschuwingen** in 2004 aanleiding gegeven tot een aanpassing van de webpagina's. Op die pagina's wordt een beschrijving gegeven van de virussen en van de maatregelen die moeten worden genomen om zich ertegen te weren. Die waarschuwingen zijn via

e-mail verstuurd. De sms-dienst is nog maar recent operationeel en is in december in werking gesteld voor meer dan 600 ingeschreven bestemmingen. De werkwijze om zich te laten inschrijven voor de e-mails en op de sms-lijst staat vermeld op de website.

Beveiliging van de netwerken

Meer in het algemeen neemt het BIPT zowel op **nationaal** als op **internationaal** niveau deel aan talrijke werkzaamheden met betrekking tot netwerkbeveiliging (zie pagina 45). Zo heeft het Instituut zijn bijdrage geleverd tot de activiteiten van de werkgroep die in 2003 door de regering in het leven is geroepen om een **plan voor netwerkbeveiliging voor België** op te stellen. Sommige aspecten van de bijdrage van het BIPT aan **Comixtelec** hebben eveneens betrekking op de bescherming van de netwerken in crisissituaties. Omdat die onder het beheerscontract tussen de Staat en Belgacom vallen, worden ze in een ander hoofdstuk besproken (zie pagina 31).

Het BIPT verleent zijn bijdrage bij het opstellen van de wetteksten die de oplossing bieden voor een aantal fundamentele problemen inzake openbare veiligheid. Een daarvan is een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de identificatie van de oproepers door de nooddiensten – inclusief vanop voorafbetaalde kaarten. Eind 2004 zijn er echter nog geen wettelijke bepalingen van kracht. Omdat de tekst nog niet aangenomen is, zijn er talrijke kwaadwillige oproepen naar die diensten, waardoor de uitoefening van hun levensbelangrijke opdracht wordt verstoord. Het Instituut heeft van zijn kant in 2004 denkwerk aangevat over de weerslag die VoIP (internettelefonie) op die bijzondere problematiek zal hebben.

2.11.

BIJHOUDEN VAN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN, AANWEZIGHEID IN NATIONALE EN INTERNATIONALE INSTELLINGEN

Het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie verbetert continu zijn technische expertise dankzij zijn internationale betrekkingen. Het kan zo van invloed zijn op sommige technische beslissingen en erop vooruitlopen.

Internationale betrekkingen

De internationale aanwezigheid is werkelijk een prioriteit voor het BIPT. In een sector die in een constante technologische evolutie verkeert en op weg is naar Europese harmonisatie, is het uiterst belangrijk om actief aanwezig te zijn op alle niveaus van standaardisering en technische besluitvorming, alsook tijdens alle voorbereidende fases van nieuwe bepalingen. Op die manier kan worden vooruitgelopen op toekomstige maatregelen en kan men er zelfs tijdens de uitwerking ervan invloed op uitoefenen.

Zo heeft het BIPT deelgenomen aan verschillende technische werkgroepen en projectgroepen van de Europese Conferentie van de Administraties van Post en Telecommunicatie (CEPT):

- FM WG: werkgroep voor frequentiebeheer;
- FM-PT22: groep die geharmoniseerde normen en controlemethodes instelt;
- RA-PT11: groep die het gemeenschappelijke beleid en een coherente wetgeving inzake frequenties bestudeert;
- RA-PT2R2 en PT/Rainwat: allebei groepen die betrokken zijn bij het beheer van maritieme frequenties en frequenties in de binnenvaart.

Op het stuk van nummering heeft het Instituut ook binnen het ECC (Electronic Communications Committee) de werkgroep "Numbering, Naming & Addressing" voorgezeten, die nieuwe projecten heeft aangenomen in verband met de harmonisatie van verkorte nummers in Europa, de nummering voor Voice

over IP en de strijd tegen misbruik van internationale nummers bij infokiosktoepassingen, allemaal kwesties die nu in België aan de orde zijn.

Het BIPT heeft deelgenomen aan de vergaderingen van de **Radio Spectrum Policy Group (RSPG)**. Die aanwezigheid is bijzonder belangrijk omdat die groep van experts op initiatief van de Europese Commissie een toekomstgerichte en strategische analyse verricht van het Europese beleid inzake planning van het spectrum en frequentietoewijzing. Het BIPT neemt ook deel aan het **Radiospectrumcomité (RSC)**. Dit comité verleent bijstand aan de Europese Commissie bij de definitie, de uitwerking en de toepassing van het Gemeenschapsbeleid inzake radio-

spectrum. Het bestaat uit vertegenwoordigers van de lidstaten en wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie.

Het comité onderzoekt de voorstellen van de Commissie inzake de vigerende technische maatregelen die erop gericht zijn de voorwaarden te harmoniseren met betrekking tot de beschikbaarheid en het gebruik van het radiospectrum. Het moet bovendien advies verstrekken over de mandaten die de Commissie aan de CEPT toevertrouwt met betrekking tot de harmonisatie van de toewijzing van radiofrequenties en de beschikbaarheid van de informatie.

Binnen de **Internationale Telecommunicatie Unie (ITU)** heeft het Instituut deelgenomen aan de Regionale Conferentie voor radiocommunicatie, die de technische grondslagen gelegd heeft voor de invoering van digitale televisie via de ether.

Op het gebied van **netwerkveiligheid** neemt het BIPT deel aan de werkzaamheden van het Studiecomité voor civiele telecommunicatie van de NATO en zit het een werkgroep voor met betrekking tot de mobilisatie van teams om in crisissituatie computerstoringen te verhelpen in verschillende landen. Ten slotte heeft het Instituut de werkzaamheden gevolgd voor de oprichting van het Europese agentschap ENISA (Europees agentschap voor de veiligheid van netwerken en informatie) dat medio 2005 operationeel zal zijn. De hoofdtaak van het agentschap zal bestaan in het verstrekken van informatie en advies aan de lidstaten.

Het BIPT en de postsector

3.1. Juridisch kader en opdrachten van het BIPT	48
3.2. Economische situatie van de sector	50
3.3. Economische regulering	52
3.4. Consumentenbescherming	53
3.5. Bijhouden van technologische ontwikkelingen, aanwezigheid in nationale en internationale instellingen	55

3.1.

JURIDISCH KADER EN OPDRACHTEN VAN HET BIPT

De Europese Unie is geleidelijk aan op weg naar een totale liberalisering van de postdiensten. De openstelling van de markt gaat gepaard met een absoluut noodzakelijke nationale regulering. In België is het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie verantwoordelijk voor die alsnog beperkte regulering, die zich echter op termijn zal uitbreiden. In 2004 kon die opdracht, in afwachting van de publicatie van de uitvoeringsbesluiten, maar gedeeltelijk worden uitgevoerd. Tegelijkertijd ziet het BIPT toe op de toepassing door De Post van de universele dienst en het beheerscontract met de Staat.

Geleidelijke liberalisering in Europa

Het Groenboek van de Europese Commissie uit 1992 heeft de krijtlijnen getrokken voor de Europese wetteksten met betrekking tot de postsector. Bij die gelegenheid is het begrip "universele dienst" ontstaan, waarbij voorzien werd in een regulering en kwaliteitsnormen. De Europese richtlijn uit 1997 heeft die principes ten uitvoer gelegd en meteen een begin gemaakt met de openstelling van de markt.

De concurrentie mocht eerst spelen in de zogenaamde "niet-voorbehouden" nichemarkten. De diensten die onder het geliberaliseerde stelsel vallen, zijn uitgebreid volgens de einddata die zijn vastgesteld in de richtlijn uit 1997, en later die uit 2002 (zie kadertje hieronder).

De Europese definitie van de gebieden die mogen worden voorbehouden is als volgt: "Vanaf 1 januari 2003 kan binnenlandse brievenpost, al dan niet per spoedbestelling, met een maximumgewicht van 100 gram en een prijs van minder dan drie keer het openbaar tarief van brievenpost van de laagste gewichtsklasse van de snelste categorie voorbehouden worden voorzover dit nodig is om de instandhouding van de universele dienst te waarborgen. Vanaf 1 januari 2006 zullen die normen worden gebracht op 2,5 keer het openbaar tarief en een maximumgewicht van 50 gram".

In België bijvoorbeeld bedraagt dat tarief € 0,50.

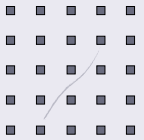
Naar een volledig open markt

Eind 2006 zal de Commissie een evaluatie hebben gemaakt van de situatie en afhankelijk van de resultaten zal ze aan de Raad en het Parlement een voorstel doen om al of niet de **volledige liberalisering van de markt** op één januari 2009 officieel te bekrachtigen. In dat geval zal er op dat ogenblik dus geen "voorbehouden gebied" meer bestaan. Wij wijzen er evenwel op dat aangezien de staten de bevoegdheid hebben om vooruit te lopen op de einddata die in de richtlijnen zijn vastgelegd, het voorbehouden marktaandeel in een reeks landen (Nederland, Groot-Brittannië, Duitsland, Spanje, Scandinavische landen), soms heel duidelijk, al kleiner is dan wat door de richtlijn wordt toegestaan.

De Europese Commissie voorziet dat het marktaandeel dat openstaat voor concurrentie eind 2007 zal oplopen tot 60%¹. Men kan zich voorstellen dat die voorspelling een belangrijke factor zal zijn op weg naar een volledige openstelling van de markt.

¹ • bron: "Main Developments in the European Postal Sector", wik-Consult, July 2004

Het BIPT, de nationale regulator

Wat de postdiensten betreft, zijn de twee Europese richtlijnen in Belgisch recht omgezet. Met het koninklijk besluit van 9 juni 1999 is het BIPT aangesteld als de regulator van de postsector. De wet van 21 januari 2003, die het nieuwe statuut van het Instituut vaststelt, heeft gezorgd voor de functionele scheiding tussen de regulator en De Post, een noodzakelijke waarborg voor de onafhankelijkheid die door de richtlijnen werd geëist.

Het optreden van het BIPT als regulator is in 2004 echter op een aantal obstakels van juridische aard gebotst.

In het verleden heeft het BIPT meegewerkt aan de voorbereiding van de ontwerpen van koninklijk besluit die de gereguleerde domeinen vaststellen. De teksten zijn aangenomen door de Ministerraad, in juli 2003 zijn ze aangepast aan de opmerkingen van de Raad van State, maar ze zijn nog altijd niet bekendgemaakt.

Voor een sector die op zoek is naar rechtszekerheid doet dit "vacuüm" problemen rijzen. De Europese richtlijn tot liberalisering van de postsector voorziet bijvoorbeeld in de invoering van een stelsel van vergunningen en aangiftes voor de operatoren. Het BIPT zal daarmee belast zijn. Juridisch gezien waren eind 2004 de nadere regels daarvoor evenwel nog niet vastgesteld.

Universele dienst

Het begrip "universele dienst" slaat op een dienstenpakket waarvan een staat vindt dat het voor alle

gebruikers over het hele grondgebied, onafhankelijk van hun geografische locatie, toegankelijk moet zijn met een nader gespecificeerde kwaliteit en tegen een betaalbare en niet-discriminerende prijs. Die bepaling is opgenomen in de Europese richtlijnen.

De contouren van de universele dienst zijn vastgelegd in de Belgische wet van 21 maart 1991. Men moet weten dat het begrip "universele postdienst" een gamma van activiteiten inhoudt dat ruimer is dan het "voorbehouden" gebied (monopolie) dat wordt toegestaan door de liberaliseringsrichtlijnen (zie pagina 48).

Door de omvang van de universele dienst ongewijzigd te laten en daarin marktsegmenten te behouden die overigens geliberaliseerd zijn, heeft de nationale wetgever willen verzekeren dat, wanneer geen enkele alternatieve operator belangstelling zou hebben voor die segmenten, de dienst toch beschikbaar zou zijn en verleend worden door de historische operator.

Beheerscontract

In België belast het beheerscontract tussen de Staat en De Post die laatste met de opdrachten van openbare dienst. Het BIPT moet die **postverrichtingen**, de kwaliteit en de kostprijs ervan **controleren**. Terloops merken wij op dat het beheerscontract ook aspecten omvat waarvoor het BIPT helemaal niet bevoegd is: uitbetaling aan huis van pensioenen, basisbankdienst, visvergunningen, enz.

Wel moet het BIPT de geldigheid nagaan van de factuur die De Post aan de Staat verzendt voor alle taken van openbare dienst.

3.2.

ECONOMISCHE SITUATIE VAN DE SECTOR

Om de postale activiteit uit te oefenen, zijn een hele reeks mensen in de weer. Die sociaal belangrijke sector brokkelt af door de komst van "virtuele transporteurs" die substitutieproducten leveren. Tezelfdertijd gaat de concentratie van de activiteiten van de postsector in de handen van een aantal ondernemingen voort in Europa. In die context wordt de zoektocht van De Post naar een partner, zoals eind 2004 officieel is aangekondigd, heel belangrijk.

1,6 miljoen jobs in Europa

De postsector biedt tewerkstelling aan bijna 1,6 miljoen mensen in Europa, d.i. bijna één procent van de totale tewerkstelling in de 25 lidstaten van de Unie. De omzet bedraagt € 90 miljard, wat gelijk is aan één procent van het totaal van de bruto nationale producten van de 25 lidstaten.

52.000 jobs in België

In België stelt De Post 42.000 medewerkers tewerk. In 2004 bedroeg de geconsolideerde omzet van De Post meer dan € 2,5 miljard en maakte het bedrijf een exploitatiewinst bekend van € 34 miljoen.

Bij de traditionele activiteiten van De Post komt nog de sector van de **snelpost**. Die vertegenwoordigt een omzet van om en bij de € 1,8 miljard en stelt bijna 10.000 personen tewerk in 600 ondernemingen van diverse omvang. De grote ondernemingen stellen de helft van de werknemers tewerk. Behalve De Post (via EMS Taxipost), zijn de vier grote internationale integratoren (DHL, Fedex, TNT, UPS) alsook posterijen uit de buurlanden actief op de markt.

De overige jobs zijn verdeeld over kleine ondernemingen en zelfstandigen die in **erg begrensde niches** werken: plaatselijke of gespecialiseerde snelpost, beschikbaarstelling van pakjes in distributiepunten, levering van producten die besteld zijn via telewinkelen of internet, enz.

Vertraging van de activiteiten

Wereldwijd realiseren de industrielanden 90% van de ontvangsten uit de postale activiteiten. Anderzijds ziet men een stagnatie, zelfs een algemene afname van

het postverkeer. De hoge vlucht van Internet en het opduiken van **substitutieproducten** vormen de verklaring voor dat fenomeen. E-mail, elektronische facturering, raadpleging van bankrekeninguittreksels via Internet, online catalogi, gerichte direct marketing of het afdrukken van documenten die on line beschikbaar zijn, gaan vaak ten koste van de postzending.

In Europa volgt de groei van de postvolumes al lang niet meer de evolutie van het bruto nationaal product. In België, waar de zakenwereld een belangrijk deel van de post voor zijn rekening neemt (85% van de omzet van De Post) en waar het percentage internetaansluitingen erg hoog ligt, wordt die tendens nog versterkt. In 2003 werd de **afname van het totale aantal zendingen** die aan de postsector werden toevertrouwd op 3% geraamd (wereldwijde tendens).

Diversificatie van de activiteiten

Bij die zwaarwegende tendens komt voor de "historische" postondernemingen nog de geleidelijke inperking van hun voorbehouden marktaandeel. Bovendien behoren de geliberaliseerde segmenten (pakjes en snelpost) tot de meest rendabele.

Als reactie daarop hebben de historische postoperatoren **hun aanbod gediversifieerd**. In België biedt De Post bijvoorbeeld via diverse dochterondernemingen

de behandeling van documenten aan, alsook digitale afdruk, direct marketing, krantenbedeling of volledige oplossingen inzake beveiligde communicatie, waaronder ook via Internet, hetgeen erop wijst dat ook de historische postoperatoren inspanningen leveren, met name wat betreft de substitutieproducten waarvan hierboven al sprake was.

Concentratie van de sector

Behalve de gedeeltelijke privatisering doet het verschijnsel van de economische concentratie zich op Europese schaal gelden. Er worden allianties gesmeed tussen Deutsche Post en DHL, tussen de Nederlandse Post en TNT of tussen Scandinavische operatoren.

Dit kan alleen maar de tendens naar een oligopolie versterken in een Europese markt, waar 75% van de brievenpost in handen is van de zes grootste postoperatoren, terwijl meer dan 50% van de snelpost- en

pakjesmarkt voor rekening is van slechts vijf ondernemingen².

Zoektocht naar een partnerschap in België

In die context is de beslissing die in oktober 2004 genomen is om op zoek te gaan naar een partner voor De Post, van groot belang: "De Belgische Staat en De Post hebben een aantal doelstellingen die ze willen verwezenlijken met dit strategische partnerschap. Voorop staan de versterking van de financiële situatie van De Post, de versterking van de kernactiviteiten van het bedrijf, en de ondersteuning van De Post in haar globale modernisering waardoor zij verder wordt omgevormd tot een modern, klantgericht en efficiënt bedrijf" (persbericht van 8 december 2004).

² • bron: "Main Developments in the European Postal Sector", wik-Consult, July 2004

3.3.

In 2004 heeft het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie verschillende adviezen verstrekt met betrekking tot geschillen tussen operatoren, waarbij De Post van mening was dat haar monopolie op sommige diensten werd geschonden. Meteen heeft het BIPT een betere omschrijving gegeven van het begrip "dienst duidelijk onderscheiden van de universele dienst" en aldus de omtrek van het monopolie verduidelijkt.

Geschillen tussen operatoren

Het wetgevingskader dat uit de Europese richtlijnen voortvloeit omgrenst de activiteiten die aan een operator mogen worden voorbehouden en onder een monopolie mogen blijven vallen. Het is de taak van de regulator om de naleving van die grenzen te controleren. Zo heeft het BIPT in 2004 zijn besluit meegedeeld over een klacht van De Post ten opzichte van zes privé-bedrijven. De Post was van oordeel dat die nieuwe operatoren een overtreding begingen door activiteiten te ontwikkelen die onder het postmonopolie vielen. In die dossiers vond het Instituut dat de betreffende diensten "duidelijk onderscheiden van de universele postdienst" waren.

Verduidelijking van de omtrek van het monopolie

Meteen daarna is er op basis van enig denkwerk een duidelijker definitie opgesteld van de diensten die "duidelijk onderscheiden zijn van de universele postdienst" en die dus niet onder een monopolie mogen vallen. De inlichtingen met betrekking tot die preciseringen zijn openbaar gemaakt in een mededeling van het BIPT, die eerst ter consultatie aan de sector was voorgelegd.

In de mededeling worden alle criteria beschreven waar het BIPT rekening mee houdt om te bepalen of een

ECONOMISCHE REGULERING

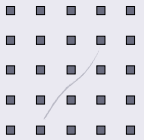
dienst het voorwerp mag uitmaken van concurrentie. Een dergelijk onderzoeksschema zal later nog bijzonder waardevol blijken.

In 2005, na de inwerkingtreding van het koninklijk besluit dat de bevoegdheid van het BIPT terzake vaststelt, zal het Instituut de procedures uitvoeren, enerzijds voor de toekenning van vergunningen voor de leveranciers van de niet-voorbehouden universele postdienst, anderzijds voor aangiften van ondernemingen die actief zijn in de niet-universele postsector.

Regulerende taken die zullen toenemen

Die gebeurtenissen hebben de noodzaak bevestigd om de uitvoeringsbesluiten aan te nemen die de bevoegdheden en taken van het BIPT officieel vaststellen. De mededeling van het BIPT van 11 februari 2004 inzake diensten duidelijk onderscheiden van de universele postdienst was bijvoorbeeld noodzakelijk om de situatie op te helderen.

In de toekomst zullen de opdrachten inzake eigenlijke economische regulering op een geliberaliseerde markt steeds meer aan belang winnen. Op termijn zal de kwestie van de toegang tot het netwerk scherper worden gesteld: als regulator van de postsector, zal het BIPT moeten toezien op de naleving van de beginselen inzake transparantie en niet-discriminatie.

3.4.

CONSUMENTENBESCHERMING

In het kader van het derde beheerscontract van De Post moet het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie nagaan of de operator de kwaliteitsdoelstellingen haalt die de Staat inzake postale dienstverlening heeft vastgesteld. Die worden gemeten op basis van normen die op Europees niveau geharmoniseerd zijn. Het BIPT heeft tevens tot taak de kosten van de universele dienst te berekenen en de factuur te verifiëren die De Post aan de Staat overzendt.

Berekening van de kostprijs van de universele dienst

De wetgever heeft de universele dienst in het leven geroepen om voor alle gebruikers een minimumpakket van postdiensten van een gegeven kwaliteit te garanderen die tegen een betaalbare prijs moeten worden aangeboden. Via het beheerscontract vertrouwt de Staat al die diensten toe aan De Post, hoewel een deel daarvan ook openstaat voor concurrentie (zie pagina 49). In werkelijkheid kan de universele dienst ook geheel of gedeeltelijk aan verschillende operatoren worden toevertrouwd. In een concurrentiële context mogen die leveranciers niet worden onderworpen aan een **onevenredige financiële last**.

De berekening van de kosten van die last is een opdracht waarvoor het BIPT over **ervaring** beschikt. Om beter rekening te houden met de invoering van de nieuwe categorieën van brieven "Prior" en "Non Prior", heeft het Instituut begin 2004 in overleg met De Post de classificatie herzien van de producten die in aanmerking komen voor de universele dienst.

De berekening berust op ingewikkelde, economische kostenmodellen en is gebaseerd op de interne **analytische boekhouding** van De Post. Voor het jaar 2003 heeft de berekening tot de conclusie geleid dat er voor De Post geen onevenredige last bestaat.

Harmonisatie van de kwaliteitsmetingen van de dienst

Sedert januari 2004 legt de Europese Commissie een geharmoniseerde wijze van kwaliteitsmeting op voor de postdiensten. De **prestaties van de leveranciers** van de universele dienst, met name inzake leveringstermijnen van de post, moeten worden gemeten op grond van Europese normen (EN). Zo kunnen ze ook makkelijker worden vergeleken tussen de landen onderling. Reeds in 2003 hadden het BIPT en De Post op die maatregel vooruitgelopen door op eigen initiatief van de Europese normen gebruik te maken. Het BIPT, dat het hele meetproces controleert dat door De Post wordt toegepast, heeft begin 2004 de desbetreffende resultaten van 2003 gepubliceerd.

Kwaliteitsmetingen inzake post

In 2004 is die controle nogmaals verricht. De eerste wijziging van het derde beheerscontract stelt voor 2004 een doelstelling voorop van minstens 93% voor D+1 en van 97% voor D+2 wat de zendingen tegen "Prior"-tarief betreft. De afkorting "D+1" staat hier voor de verdeling van de zendingen op de eerste werkdag, met uitzondering van de zaterdag, na de afgifte vóór de laatste nuttige lichte van de brievenbus, of de afgifte ervan in het postkantoor of na de ophaling ervan ter plaatse.

Voor de kwaliteitsmeting van de zendingen tegen "Prior"-tarief, zijn tijdens de periode van januari 2004 tot december 2004, 34.935 testzendingen verstuurd. Het resultaat bedroeg 87,5% voor D+1 en 96,6% voor D+2.

Bij de voormelde wijziging van het derde beheerscontract werd op verzoek van het BIPT ook erop aange-

drongen om de kwaliteitsdoelstellingen voor zendingen tegen het "Non Prior"-tarief op te nemen. Toen De Post de categorieën "Prior" en "Non Prior" invoerde, had het Instituut immers het advies verstrekt dat er nieuwe kwaliteitsdoelstellingen moesten worden vastgesteld en opgenomen in het beheerscontract. Die zijn vastgesteld op minstens 93% voor D+2 en op 97% voor D+3. 30.474 testzendingen die verstuurd zijn in het kader van de kwaliteitsmeting van de zendingen tegen een "Non Prior"-tarief, hebben een resultaat opgeleverd van 93,7% voor D+2 en van 97,2% voor D+3. De doelstellingen van het beheerscontract inzake non-prioritaire zendingen zijn bijgevolg gehaald.

Kwaliteitsbeoordelingen en -enquêtes

In 2004 heeft het BIPT met De Post overleg gepleegd om de resultaten van 2003 te evalueren en de kwaliteit van haar verrichtingen te verbeteren. Het Instituut blijft het dossier van nabij volgen.

Er zijn ook kwaliteitsdoelstellingen voor de leveringstermijnen van dagbladen met postabonnement. Er is een tripartiete overeenkomst gesloten tussen de Staat, De Post en de dagbladuitgevers. Daarin worden de kwaliteitsnormen en de tarifiering voor de krantenbedeling vastgesteld. De Post had zich ertoe verbonden om 82% van de kranten af te leveren voor 7.30 uur, waarbij naar gelang van de provincie specifieke doelstellingen zouden worden nageleefd.

De overeenkomst bedeede het BIPT de taak toe om de naleving van die kwaliteitsnorm te controleren die betrekking heeft op het uur van afgifte van de krant in de brievenbus van de particulier. Er is een eerste steekproef gehouden in november 2003 bij 80.000

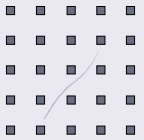
abonnees (waarvan de helft heeft geantwoord). Een aanvullende enquête in juni 2004 heeft de eerste resultaten bevestigd: zij zitten net onder 80%. In 6 van de 10 provincies blijven ze onder de aangegane verbintenissen.

Tevredenheidsenquête

Het Instituut heeft De Post zijn medewerking verleend bij de tevredenheidsenquête die regelmatig onder de klanten wordt gehouden. Die enquête is op een identieke methode als die van in 2003 gebaseerd, om de vergelijkbaarheid van de resultaten te kunnen garanderen. De volgende thema's kwamen daarbij aan bod:

- de verzending en ontvangst van de brieven;
- de verzending en ontvangst van de pakjes;
- de kranten en tijdschriften;
- de aangetekende zendingen;
- de voorlichting van de klanten;
- de postkantoren en de infrastructuur ervan;
- de kwaliteit van de dienstverlening in de postkantoren;
- de algemene tevredenheid over De Post.

De enquête liep van juni tot en met december 2004. Uit een eerste analyse blijkt alvast dat de tevredenheid bij de zakelijke gebruikers stijgt.

3.5.

BIJHOUDEN VAN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN, AANWEZIGHEID IN NATIONALE EN INTERNATIONALE INSTELLINGEN

Voor de postdiensten zouden grenzen van geen tel mogen zijn. Terwijl het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie ook oog heeft voor de verwachtingen van de Belgische samenleving is het bijzonder bedrijvig in de internationale organen waar de toekomst wordt uitgestippeld.

De vinger aan de pols

Het Instituut zorgt voor het secretariaat en de financiering van het Raadgevend Comité voor de postdiensten. Dit is een belangrijke plaats waar wordt geluisterd en in groep wordt gewerkt binnen een instantie die een echt nationaal raadgevend forum vormt. Het Raadgevend Comité, dat representatief is voor de Belgische maatschappij en de partijen die bij de postsector betrokken zijn, kan aanbevelingen geven aan de politieke overheid en/of het BIPT over de postsector en de evolutie ervan. Het publiceert een uitvoerig jaarverslag dat aan de Kamers wordt overgezonden.

Uitwisseling tussen Europese regulatoren

In Europa ontwikkelen de regulatoren van de verschillende lidstaten gespecialiseerde uitwisselingen binnen het CERP (Europees Comité voor postregulering). In 2004 heeft het BIPT het voorzitterschap van die organisatie blijven uitoefenen, wat als een teken mag worden beschouwd van de erkenning vanwege zijn Europese tegenhangers. Het Instituut is actief binnen verschillende werkgroepen van dat comité. Die kunnen zich toeleggen op de techniek, de regelgeving of de economie, dan wel denkwerk verrichten. In Vilnius is er bijvoorbeeld een forum gehouden over de toegang tot het netwerk, een uiterst belangrijke inzet die gepaard gaat met de liberalisering van morgen.

Behalve het feit dat zij een belangengemeenschap vormen die binnen dat forum dezelfde zorgen delen, denken de regulatoren daar na over de **harmonisering** van de reglementering, met het doel er de uitwisseling te vergemakkelijken. Zo zijn in 2004 de werkzaamheden met betrekking tot de harmonisatie van de kwaliteitsnormen of van de kostenberekeningen voortgezet. Unieke of vergelijkbare criteria die de uitwisseling regelen, zijn immers essentieel om naar een echte eenheidsmarkt te evolueren. Dezelfde denkwijze wordt gevolgd in de groepen die zich toeleggen op de marktgegevens of correcte regelgevingsprocedures.

In 2004 is een groot deel van de activiteiten van de Europese regulatoren in het CERP verricht in samenwerking met de postoperatoren (PostEurop). Die succesvolle uitwisseling heeft het mogelijk gemaakt om gemeenschappelijke Europese standpunten uit te werken die tijdens het belangrijke Congres van de Wereldpostvereniging (UPU) moesten worden verdeeld.

Europese kwaliteitsnormen

Het technisch comité TC 331 "Postal Services" van het CEN (Europees comité voor normalisatie) harmoniseert op Europees niveau de kwaliteitsnormen en technische specificaties. Deze technische normalisatie is onontbeerlijk om de interoperabiliteit tussen de diverse nationale netwerken en een efficiënte universele dienst in de Unie te bevorderen. Nadat die al belangrijk was geworden bij de liberalisering, waarbij het aantal operatoren toeneemt, zijn de Europese inspanningen inzake normalisatie des te meer noodzakelijk, nu de Unie met nieuwe leden is uitgebreid. Het Instituut volgt die Europese normalisatiewerkzaamheden rond de kwaliteitsnormen. In 2005 zal de aanneming van kwaliteitsnormen in Europa een belangrijk punt zijn.

Wereldpostvereniging

Met haar 190 lidstaten is de UPU het voornaamste **forum voor wereldwijde samenwerking** tussen de postdiensten van over de hele wereld. Zij houdt om de vijf jaar een congres. Het was belangrijk dat Europa zijn volle gewicht in de schaal wierp tijdens de jongste assemblee, waar 750 ontwerpresoluties onderzocht zijn. De UPU maakt het mogelijk een echt wereldomvattend netwerk te onderhouden dat moderne producten en diensten biedt en dat de uitwisseling tussen de nationale postdiensten mogelijk maakt.

Het BIPT heeft op Belgisch niveau de hele organisatie van het 23e Congres van de UPU gecoördineerd, dat van 15 september tot 5 oktober 2004, 2.000 afgevaardigden, waarnemers en genodigden heeft bijeengebracht. Tijdens dat Congres dat plaatsvond in Boekarest, zijn talrijke kwesties en technische bepalingen voor de werking en de samenwerking van de postdiensten op de hele planeet besproken en geregeld (uitwisselingskantoren in het buitenland, eindrechten, enz.). Het BIPT heeft zich met name actief ingezet voor de werkzaamheden van bepaalde comités ("General matters and Structure of the Union", "Economic and Regulatory issues", "Quality of Service", "Development Cooperation", ...).

Het BIPT is overigens verkozen tot lid van de Administratieve Raad van de UPU en zal tevens worden betrokken in het beperkte comité voor strategische planning van de UPU. De Post is dan weer herverkozen tot lid van de Raad voor postexploitatie (www.upu.int). De resultaten die tijdens die verkiezingen onder gelijken zijn behaald, vormen een internationale erkenning op hoog niveau.

De UPU heeft onder andere officieel nieuwe werkingsregels aangenomen en haar openstelling voortgezet. Het BIPT heeft daarin een grote bijdrage geleverd, met name bij de studie van het juridische aspect. Die reorganisatie gaat in de richting van een modernisering van de UPU en van haar aanpassing aan de ontwikkelingen in de sector. Zo is de openstelling voor andere partners dan de historische operatoren bevestigd door de oprichting van een Raadgevend Comité dat de privé-operatoren vertegenwoordigt. Er zal ook een studie worden verricht over een uitbreiding van de Raad voor postexploitatie naar de nieuwe operatoren. De UPU herstructureert haar organen via een meer expliciete scheiding tussen operatoren en regulatoren.

Wetgeving

Om de conformiteit van het beheerscontract te garanderen, dat de verplichtingen van De Post met betrekking tot de handelseffecten en kwijtschriften afschaft, zijn een aantal besluiten die het BIPT had voorbereid, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 13 december 2004.

Er zijn een ontwerp van koninklijk besluit en een aanbeveling opgesteld naar aanleiding van het rondetafelgesprek over de normen die moeten worden toegepast op particuliere brievenbussen. Die zijn voorgelegd aan het Raadgevend Comité voor de postdiensten.

Het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de erkenning van dagbladen en tijdschriften bevindt zich voor onderzoek bij het kabinet van de Minister.

Het Instituut heeft ook zitting gehad in de Interministeriële Economische Commissie "Interne Markt" om het Belgische standpunt voor te bereiden in het kader van de ontwerprichtlijn "Bolkestein" betreffende diensten op de Interne Markt.

Algemeener gesteld is er ten slotte een volledige analyse aangevat van de wetgeving die momenteel op postaal gebied van toepassing is.

Werking van het BIPT

4.1. Het personeel	60
4.2. De uitrusting	61
4.3. Consultancy	62
4.4. De financiën	62

4.1.

HET PERSONEEL

Het verzoek om een uitbreiding van het personeelskader dat door het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie is ingediend, is nog niet in behandeling genomen. Het is belangrijk dat dit verzoek wordt ingewilligd opdat het BIPT zijn opdrachten kan vervullen, die almaar complexer en belangrijker worden.

Meer dan tweehonderd medewerkers

218 personen wijden hun expertise, hun bekwaamheid en hun inzet aan de krachtige en doeltreffende werking van het BIPT en de ombudsdienst. Vaak beelden waarnemers zich in dat die medewerkers uitsluitend werken voor de specifiek economische regulering.

De facto bestaan de teams die worden ingezet voor de regulering (in de betekenis van het beheer van de concurrentie) momenteel uit een twintigtal personen. Uiteraard vergt de regulering naarmate de liberalisering evolueert, energie en dat zal steeds meer het geval zijn. De liberalisering van de postdiensten staat nog maar in de kinderschoenen, maar bij de elektronische communicatie maakt die vrijmaking steeds meer plaats voor de beoordeling vanwege de nationale regulatoren.

In feite houdt een groot deel van het personeel van het BIPT zich bezig met uiteenlopende taken en beperkt het zich niet tot administratieve activiteiten in de Brusselse kantoren. Het personeel van de NCS (Nationale Controle op het Spectrum) bijvoorbeeld, ongeveer zestig mensen (met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie), is verspreid over vijf plaatselijke centra over het hele land. Hun werk wordt heel vaak op het terrein verricht. Hetzelfde geldt voor de diensten die met de controles belast zijn, hetzij met betrekking tot apparatuur of de naleving van de regels van de liberalisering en de openbare dienst. Een twaalfstal personeelsleden die met controles zijn belast, grijpen "politoneel" in wanneer dat nodig is.

Bijna 60 personen beheren technische en administratieve dossiers in verband met aangiften en vergunningen, de toewijzing van frequenties en het algemene beheer van het elektromagnetisch spectrum en de nummering.

De activiteiten in verband met de postdienst worden verricht door een team van tien personen.

Ook moet worden opgemerkt dat de ongeveer twintig personen van de ombudsdienst, die overigens volledig onafhankelijk is van het BIPT, op de loonlijst van het Instituut staan.

Verzoek om een nieuw kader

De nieuwe taken die aan het BIPT worden toebedeeld door de Europese regelgeving en de zekerheid dat de liberalisering zich in de postsector zal doorzetten, vormden de reden voor een verzoek op 15 december 2003 om uitbreiding van het kader met een vijftigtal betrekkingen van hoog niveau, waaronder een twintigtal betrekkingen als econoom en jurist, en zes betrekkingen voor ingenieurs.

Het Instituut vindt dat een meerderheid van de dossiers intern moet worden afgewikkeld. Zonder zich voor externe consultatie af te sluiten, is het BIPT er vast van overtuigd dat het de expertise en de kennis met betrekking tot de kern van zijn activiteit, zijn "*core business*", bij zich moet houden en dit om redenen in verband met zowel efficiëntie als kosten.

De procedure voor de uitbreiding van het personeelskader die eind 2004 bij het ministerie werd voortgezet, heeft ook betrekking op veertien correspondenten (administratief personeel), acht technici en twee adjunct-technici.

Er is een versterking met tien medewerkers gevraagd door de ombudsdienst.

Collectieve arbeidsovereenkomst

De collectieve arbeidsovereenkomst die in november 2004 ondertekend is, is bijzonder belangrijk voor het Instituut. Die overeenkomst heeft immers de absoluut noodzakelijke aanpassingen en harmonisaties (statuten, graden, bevorderingen en loonvoorwaarden) ingevoerd in de statuten van de personeelsleden met een diverse achtergrond. Het BIPT en de representatieve organisaties hebben in die overeenkomst ook het principe opgenomen van een systeem voor de evaluatie van het werk van het personeel, dat in 2005 verder zal worden uitgewerkt.

Formeel moet de cao nog worden goedgekeurd bij koninklijk besluit, waarschijnlijk op het einde van het tweede semester van 2005, maar met terugwerkende kracht.

4.2.

Behalve de lopende investeringen inzake informatica of een aantal projecten die specifiek zijn voor bepaalde diensten, hebben de teams zich in 2004 toegespitst op zeer belangrijke transversale projecten die ertoe zullen bijdragen dat het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie meer slagvaardigheid krijgt en gebruiksvriendelijker wordt in de uitvoering van zijn opdrachten.

Versterkte computerveiligheid

Gelet op de opdrachten die aan het BIPT zijn toevertrouwd, is de zelfbescherming van het Instituut tegen eventuele kwaadwilligheid en zelfs tegen spionage van kapitaal belang. Naast de noodzakelijke continuïteit van de dienstverlening beschikt het BIPT over erg veel gevoelige en vertrouwelijke informatie die moet worden beschermd. Daarom is de hele computerveiligheid van het Instituut in de loop van 2004 gecontroleerd, onderzocht en gereorganiseerd in samenwerking met een externe firma.

Cartografische uitrusting

Het BIPT heeft geografische kaarten nodig voor een groot deel van zijn werkzaamheden, namelijk voor controles, interventies op het terrein, antennesites, frequentiebeheer en -coördinatie of het bereik van de mobilofonienetwerken, om maar enkele voorbeelden te noemen.

In 2004 heeft het Instituut zijn cartografische en GPS-uitrusting volledig vernieuwd. Aan de hand van de Raster-kaarten, die heel nauwkeurig zijn en gebaseerd op satellietfoto's, kan de fysieke configuratie van de sites tot in detail worden bekeken (is er bijvoorbeeld een gebouw op de plek waar een antenne zal worden geplaatst?). De vectorkaarten bevatten dan weer alle geografische en administratieve gegevens. In de toekomst zal die gecompliceerde cartografie bijvoorbeeld worden gebruikt voor de voorstelling van de antennesites op de webpagina's van het Instituut. De dienst NCS overweegt die ook te gebruiken om het resultaat van zijn metingen van het bereik van de gsm-netwerken weer te geven.

DE UITRUSTING

Documentenbeheer

Voor de activiteiten van het Instituut is het een absolute noodzakelijkheid om volledige en transversale dossiers aan te leggen (heel wat dossiers hebben tegelijk op verschillende diensten betrekking). Tevens is het van essentieel belang om de gezochte informatie en de bijgewerkte documentatie snel te kunnen raadplegen. In 2004 heeft het BIPT een groot project aangevat met betrekking tot het beheer van documenten. Het doel bestaat erin alle documenten digitaal te klasseren en bij te houden, of ze nu oorspronkelijk elektronisch waren dan wel van papier.

Nieuwe website

Het Instituut heeft verdere stappen gedaan voor het ontwerp van een nieuwe website. De totstandbrenging van zo'n tool, de basis van de interactiviteit en van de openstelling van het BIPT, is een grootse onderneming.

4.3.

CONSULTANCY

Het BIPT mag niet in een ivoren toren zitten. Daarom maakt het kosten voor assistentie en consultancy en dit op drie afzonderlijke gebieden: primo, doet het Instituut een beroep op de diensten van advocaten in de rechtszaken die aanhangig zijn gemaakt tegen een of ander besluit van de Raad; secundo, blijkt de speci-

fieke assistentie van privé-experts nodig te zijn voor sommige dossiers die een doorgedreven specialisatie vergen, vandaar het beroep op consultants; en tertio, worden voor de verwerving, overbrenging en ontwikkeling van nieuwe bekwaamheden opleidingen verstrekt door de meest competente instellingen.

4.4.

DE FINANCIËN

De begroting 2004 sluit aan op het verleden. De inkomsten, ongeveer € 30 miljoen, zijn licht gestegen. Die stijging is evenredig met de ontwikkeling van de index.

Ter herinnering: de inkomsten van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie bestaan uit de rechten in verband met de vergunningen voor het gebruik van frequenties, de nummeringsplannen, de vergunningen voor en aangifte van telecommunicatienetwerken en -diensten, alsook de aangiften van de exploitatie van andere diensten.

In 2004 heeft de dienst Informatica van het BIPT met de hulp van een externe firma een nieuw boekhoudsysteem geïnstalleerd. De overstap naar dat nieuwe, meer geavanceerde en efficiënter systeem heeft eind 2004 en begin 2005 plaatsgevonden. Daardoor zal de

inning van de inkomsten nog kunnen worden verbeterd, en bovendien een snellere dienstverlening worden geboden.

Zoals elk jaar sedert zijn oprichting heeft het BIPT een positief saldo behaald. Zo is in 2004 een bedrag van € 3 miljoen in de schatkist gestort.

De begroting en de jaarrekening van het Instituut worden opgesteld door de Raad en goedgekeurd door de Minister van Begroting en de Minister van Financiën.

2004

11e Jaarverslag

Praktische inlichtingen

5.1. Glossarium

66

5.2. Adressen en verdere nuttige gegevens

70

5.1.

GLOSSARIUM

Termen, afkortingen of acroniemen die voorkomen in de documenten die door het BIPT zijn gepubliceerd en/of specifiek zijn voor de sector van de telecommunicatie of de post

2G, 2,5G: mobiele telefonie van de tweede generatie (gsm, GPRS).

3G: mobiele telefonie van de derde generatie, die snelle internettoegang mogelijk maakt (zie umts).

A.S.T.R.I.D.: openbare vennootschap die een uniek en geharmoniseerd radiocommunicatiesysteem biedt aan alle hulp- en veiligheidsdiensten.

Aansluitnetwerk: geheel van de bestaande draad- of radioverbindingen tussen het toestel van de abonnee en de abonneeschakelaar waarop hij aangesloten is. Het aansluitnetwerk vormt zo het deel van het netwerk van een operator waarmee hij rechtstreeks toegang heeft tot de abonnee. Het delen van het aansluitnetwerk vormt een belangrijke inzet (zie **Ontbundeling**).

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line): variant van de xDSL-technologie, die gebruikmaakt van de hoge en niet-hoerbare frequentiegebieden om de gelijktijdige transmissie van spraak en gegevens mogelijk te maken (zie xDSL).

ATM: Asynchronous Transfer Mode. Techniek die een optimaal gebruik van de capaciteit van de "backbone"-lijnen, de autosnelwegen van het netwerk, mogelijk maakt, en dus een ultrasnelle circulatie van de gegevens.

Backbone (backbone-netwerk): als ruggengraat van het telecommunicatiesysteem, zijn backbone-netwerken supersnelle, transnationale netwerken waarop netwerken met een mindere capaciteit aangesloten zijn.

Bandbreedte: geeft het transmissievermogen aan van een transmissieverbinding en bepaalt de hoeveelheid informatie (in bits/s) die tegelijkertijd kan worden verzonden.

Binair debiet (bitstream): digitale transmissie.

Bottom-up: een bottom-up model is een kostenmodel dat opgebouwd wordt uitgaande van de verkeersvolumes die een operator moet transporteren, waarbij die volumes bepalend zijn voor de optimale dimensionering van de verschillende netwerkklagen.

Breedband: geheel van technologieën die gebruikmaken van de telefoonkabel of van de distributiekabel voor snelle datatransmissie. Het gaat om een belangrijke economische inzet omdat de penetratie van breedband bij de Belgische gezinnen slechts 37,3% bedraagt, terwijl het DSL-bereik onder de bevolking 100% bedraagt en 64% van de bevolking wat de kabel betreft.

BRIO (Belgacom Reference Interconnect Offer): Belgacom moet een referentieaanbod publiceren dat de technische voorwaarden en de tarieven bevat van zijn interconnectiediensten waarvan de operatoren gebruikmaken.

BROBA (Belgacom Reference Offer Bitstream Access): Belgacom moet een referentieaanbod publiceren dat de technische voorwaarden en de tarieven bevat van zijn dienst voor breedbandtoegang waarvan de operatoren gebruikmaken.

BRUO (Belgacom Reference Unbundling Offer): Belgacom moet een referentieaanbod publiceren dat de technische voorwaarden en de tarieven bevat van zijn dienst voor de ontbundeling van het aansluitnetwerk en subaansluitnetwerk, waarvan de operatoren gebruikmaken.

Carriervoorkeuze: mogelijkheid voor een klant om de operator te kiezen die zijn telefonische oproepen zal versturen, zonder bij elke oproep een selectiecode te moeten intikken.

CASES (Cyberworld Awareness and Security Enhancement Structure): Europees structuurproject voor de bestrijding van computervirussen.

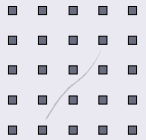
CCPC (Civil Communications Planning Committee): Studiecomité voor civiele telecommunicatie van de NAVO.

CEPT (Conférence Européenne des Postes et Télécommunications): organisatie die de staten van het Europees continent verenigt.

CERP (Comité européen de régulation postale): Europees Comité voor postregulering.

Comixtelec: gemengde commissie voor televerbindingen, opgericht bij het koninklijk besluit van 10 december 1957. Deze Commissie heeft voornamelijk tot doel het optimale gebruik van alle telecommunicatiemiddelen mogelijk te maken ten behoeve van de militaire en burgerlijke autoriteiten in geval van crisis.

Convergentie: dit begrip wordt gebruikt om uit te drukken dat telecommunicatie, informatica en audiovisuele diensten naar elkaar toegroeien en meer en meer over dezelfde netwerken kunnen worden verstrekt (kabelnetwerken, radionetwerken te land of via satelliet), waarbij ze van dezelfde eindapparatuur gebruikmaken (informaticatoestellen, gsm's, televisie).

CPE (Customer Premises Equipment): eindapparatuur die op het netwerk kan worden aangesloten.

CPS (Carrier Pre Selection): procedure voor automatische selectie van een operator.

Debiet (of doorvoercapaciteit): hoeveelheid informatie die in een gegeven periode op een bepaald netwerk circuleert.

DECT (Digital Enhanced Cordless Telecommunications): Europese norm voor draadloze transmissie voor mobiele of vaste telefonie.

ECC (Electronic Communications Committee): Europese instantie voor samenwerking op het gebied van radiocommunicatie.

Eindapparatuur: zie R&TTE.

ENISA: Europees agentschap voor de veiligheid van de netwerken en informatie.

ENUM (Elektronische nummering): protocol waarmee internetdomeinnamen aan telefoonnummers kunnen worden gelinkt. Zo kan de gebruiker één telefoonnummer gebruiken om bereikbaar te zijn op verschillende soorten toestellen (mobiele telefoon, vaste telefoon, e-mail ...).

ERG (European Regulators Group): groep waarin de Europese Commissie en de regulatoren van de 25 lidstaten verenigd zijn met het doel de coördinatie van hun beleid en een coherente toepassing van het Europese regelgevingskader te bevorderen.

ETSI (European Telecommunications Standard Institute): Europees Normalisatie-instituut voor Telecommunicatie. Instituut dat opgericht is door de CEPT en belast is met de standaardisering van de telecommunicatie.

GATS: General Agreement on Trade in Services (Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten). De GATS is een geheel van multilateraal goedgekeurde regels die van toepassing zijn op de internationale handel in diensten (zie WTO).

GMDSS (Global Maritime Distress and Safety System): een wereldwijd maritiem hulp- en noodstelsel.

GPRS (General Packet Radio Services): systeem voor datatransmissie via pakketten, waarmee het debiet van de gsm-netwerken kan worden verbeterd.

Gsm (Global System for Mobile communications): norm voor radiotransmissie die voor mobiele telefonie wordt toegepast.

GSM-Gateway of "SIM-Box": een toestel dat oproepen van een vast toestel omzet in oproepen van gsm- naar gsm-toestel. Op die manier verloopt de oproep van mobiel naar mobiel en kunnen de gesprekskosten voor een oproep van het vaste naar het mobiele netwerk worden vermeden.

Hotspots: openbare punten voor draadloze internettoegang.

Huurlijn: een huurlijn is een dienst die bestaat uit het leveren van permanente transmissiecapaciteit tussen twee punten. Dat betekent dat deze capaciteit volledig wordt toegewezen aan een klant, die de operator een vaste maandelijkse vergoeding betaalt.

IETF (Internet Engineering Task Force): internationale groep van internet-ingenieurs, -stelselbeheerders, -netwerkkoperatoren, -gebruikers, enz. De IETF stelt de normen op voor de werking van het internet.

Improved Service Level Agreement: zie ISLA.

Interconnectie: interconnectie is het onderling verbinden van netwerken en heeft tot doel de gebruikers van een operator ertoe in staat te stellen alle gebruikers van de andere operatoren te bereiken en toegang te krijgen tot de diensten die door verschillende providers worden aangeboden.

Internet: geheel van netwerken die voor het publiek toegankelijk zijn en met elkaar verbonden zijn dankzij het IP-protocol (Internet Protocol). Duidt ook op de diensten die via die netwerken toegankelijk zijn.

Intranet: netwerk dat voorbehouden is voor de communicatie binnen een onderneming of een groep en dat gebaseerd is op de IP-technologie (Internet Protocol).

IP (Internet Protocol): protocol voor datatransmissie via Internet. Het gaat gepaard met een controleprotocol dat TCP (Transmission Control Protocol) wordt genoemd. Vandaar het TCP/IP-protocol.

IP-adres: adres dat een op het internet aangesloten toestel identificeert.

IRG (Independent Regulators Group): forum dat in 1997 door Europese regulatoren is opgericht opdat zij hun ervaringen konden delen en van standpunt konden wisselen over kwesties van gemeenschappelijk belang, zoals interconnectie, prijzen, universele dienst ...

ISDN (Integrated Services Digital Network): digitaal netwerk voor geïntegreerde diensten dat in staat is om beelden, geluid en teksten over te brengen.

ISLA (Improved Service Level Agreement): het is een contract dat gesloten wordt tussen Belgacom en de alternatieve operator opdat Belgacom een minimale dienstverlening waarborgt (bijvoorbeeld een maximumtermijn voor het opheffen van storingen). Bij niet-naleving ervan moet Belgacom de alternatieve operator een boete betalen. Het begrip "Improved" impliceert een kwaliteitstoename (bijvoorbeeld kortere termijnen) ten opzichte van de "Basic" Service Level Agreement, die automatisch integraal deel uitmaakt van het contract.

ISO (International Organisation for Standardisation): internationale instantie die belast is met normalisatie.

ISP (Internet Service Provider): leverancier van internetdiensten.

ISPA: Belgische vereniging van de leveranciers van internetdiensten.

ITU (Internationale Telecommunicatie Unie): internationale organisatie met hoofdzetel in Genève die onder de Organisatie van de Verenigde Naties valt en die belast is met de uitwerking van normen in de telecommunicatiesector.

Keuze van de operator (carrierkeuze): mogelijkheid die aan de consument wordt geboden om tussen verschillende operatoren te kiezen, door bij elke oproep een selectiecode in te tikken.

LEGBAC: internationale akkoorden die de compatibiliteit regelen tussen FM-omroep en luchtvaart.

LoA (Letter of Authorization): document waarmee een klant de operator kiest die automatisch zijn telefonische oproepen zal versturen.

Migratie: mogelijkheid om van de ene dienst naar de andere over te stappen.

MVNO: Mobile Virtual Network Operator. Een virtuele mobiele operator brengt gsm-diensten in de handel zonder dat die over een eigen infrastructuur beschikt, maar door capaciteit te huren bij een van de bestaande mobiele netwerken.

NCS: Nationale dienst voor de Controle op het Spectrum.

Netwerk: alle apparatuur voor transmissie, aansluiting en schakeling van signalen, via radiogolven, optische of elektromagnetische middelen (draden).

Niet-openbaar netwerk: netwerk dat voorbehouden is voor het eigen gebruik van de exploitant of voor een gesloten gebruikersgroep.

Nummeroverdraagbaarheid: mogelijkheid om bij verandering van operator zijn telefoonnummer te behouden (gsm of vast in eenzelfde geografisch gebied).

Omroep: uitzending en transmissie via elektromagnetische golven van gevarieerde programma's voor ontspanning en informatie. In België is dit een gemeenschapsbevoegdheid.

ONP (Open Network Provision): principe volgens hetwelk de eigendom van het netwerk en de levering van de dienst die via dat netwerk verloopt, van elkaar losstaan. Dankzij ONP kan de voornaamste operator van telecommunicatie-infrastructuur deze ter beschikking stellen van andere operatoren.

Ontbundeling: de infrastructuur van het aansluitnetwerk vergt te grote investeringen zodat nieuwkomers geen toegang krijgen tot de markt. Dit gaat ten koste van het concurrentiepeil. Ontbundeling heeft tot doel dat peil te verhogen door nieuwe concurrenten de mogelijkheid te bieden om diensten voor snelle datatransmissie aan te bieden. Die diensten maken permanente internettoegang mogelijk, alsook multimedietoepassingen gebaseerd op de ADSL-technologie, en daarnaast ook spraaktelefoondiensten.

Openbaar netwerk: algemeen toegankelijk netwerk.

Operator met een sterke marktpositie: aanvankelijk ging het om elke operator die meer dan 25% marktaandeel had, met daarbij nog een aantal fijnere criteria die door het BIPT waren opgesteld. Met de nieuwe Europese wetgeving sluit het begrip "sterke marktpositie" aan bij dat van "machtspositie" zoals dat begrip in het mededingingsrecht wordt gehanteerd. Het BIPT onderzoekt de mate van concurrentie op de markt en duidt op basis daarvan zelf de organisaties met "aanmerkelijke marktmacht" aan; het stelt ook de verplichtingen vast voor die operatoren met aanmerkelijke marktmacht.

PAMR: mobiele toestellen voor openbare radiocommunicatie.

PMR: Professional mobile radio. Mobiele toestellen voor privé-radiocommunicatie.

Price Cap: mechanisme dat een plafond vaststelt voor de prijsontwikkelingen in een korf van diensten en daarbij rekening houdt met het inflatieniveau.

PSTN (Public Switched Telephone Network): het geschakelde openbare telefoonnetwerk.

R&TTE (R&TTE-richtlijn): de sector van de radiocommunicatie- en telecommunicatie-eindapparatuur omvat alle producten die gebruikmaken van het radiofrequentiespectrum (bijvoorbeeld inrichtingen om de portieren van een auto vanop een afstand te openen, mobiele-communicatieapparatuur, omroepzenders, enz.), alsook alle apparatuur die aangesloten is op de openbare telecommunicatienetwerken (zoals ADSL-modems, telefoons, telefonische doorschakelsystemen). De R&TTE-richtlijn 1999/5/EG definieert de regels voor het in de handel brengen en de inwerkingstelling van die apparatuur; zij heeft de vroegere richtlijn en de nationale reglementeringen inzake goedkeuring opgeheven.

Radiocommunicatie: "elke overbrenging, door middel van radio-elektrische golven van inlichtingen van alle aard, inzonderheid van klanken, teksten, beelden, overeengekomen tekens, numerieke of analoge uitdrukkingen, seinen voor afstandsbediening, seinen bestemd voor de opsporing of voor de bepaling van de plaats of de beweging van voorwerpen".

Regulering: toepassing van de juridische regels, van de economische processen en van de technische mechanismen aan de hand waarvan de activiteiten inzake elektronische communicatie (diensten en infrastructuren) kunnen worden uitgeoefend volgens de principes van de mededinging, waarbij de maatschappij en de consumenten worden beschermd.

RSPG (Radio Spectrum Policy Group): comité dat de Europese Commissie bijstaat inzake het radiospectrum.

SDSL (Symmetric DSL): met die technologie is de gelijktijdige overdracht van spraak en data niet mogelijk, maar wel de overdracht van een equivalente doorvoercapaciteit in opwaartse en neerwaartse zin, dat regelbaar is van 64 kbit/s tot 2 Mbit/s, afhankelijk van de behoeften en van de karakteristiek van de lijn. (zie xDSL).

SMP ("Significant Market Power" - met een sterke marktpositie): zie "operator met een sterke marktpositie".

Sms (Short Message Service): berichtjes met een maximumlengte van 160 karakters die via het gsm-netwerk worden verstuurd.

Spraaktelefonie: de term "spraaktelefonie" duidt op de historische telefoondienst, toen de telefoon alleen de menselijke stem overbracht.

SRC: dit acroniem staat voor het "short range"-certificaat dat toegankelijk is voor maritieme radio-operateurs.

Telecommunicatie: elke overbrenging, uitzending of ontvangst van signalen (geluid, beeld, data) via golven, kabels of draden.

Termineringstarief: wanneer een oproep van het ene netwerk naar het andere overgaat, betaalt de operator van de oproeper een termineringstarief aan de operator van de opgeroepene, ter compensatie van de mogelijkheid om de oproep op dat netwerk te "termineren" (beëindigen, afwickelen).

Top-down: model voor kostenberekening dat opgesteld wordt uitgaande van de jaarrekening of de begroting van een operator.

Topniveaudomeinnaam: naam die een entiteit aanduidt waartoe een website behoort (bijvoorbeeld ".be" of ".com").

Transmissie: transmissie betekent op telecommunicatiegebied de overdracht van informatie op een fysiek netwerk (koperdraad, glasvezel, ...) of op een netwerk dat via hertzgolven werkt.

Umts (Universal Mobile Telecommunications System): universeel systeem voor mobiele telecommunicatie. Internationale norm die aangenomen is voor de mobiele netwerken van de derde generatie die afgestemd zijn op de transmissie van spraak, data en beeld.

Universele dienst: een minimumpakket van diensten van een bepaalde kwaliteit die voor alle gebruikers, ongeacht hun geografische locatie, beschikbaar moeten zijn tegen een betaalbare prijs.

UPU (Universal Postal Union of Wereldpostvereniging): organisatie met hoofdzetel in Genève die onder de VN valt.

VDSL (Very High Rate DSL): transmissietechniek met zeer hoge doorvoercapaciteit, maar met een korter bereik dan ADSL (zie xDSL).

Voice over IP: spraaktelefonie via Internet.

VSAT (Very Small Aperture Terminal): grondstation voor satellietcommunicatie.

WAP (Wireless Application Protocol): protocol en formaat die internettoegang via de mobiele telefoon mogelijk maken.

Wi-Fi (Wireless Fidelity): protocol voor communicatie tussen computers via radiogolven. (zie Hotspot).

WRC: Wereldradioconferentie.

WTO (Wereldhandelsorganisatie): van 1948 tot 1994 vormde de General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) het reglementaire kader dat een groot deel van de wereldhandel regelde. De algemene overeenkomst leidde al snel tot het ontstaan van een officieuze internationale organisatie, die de facto bestond en ook GATT werd genoemd, en die in de loop der jaren via verschillende onderhandelingsrondes (of "rounds") geëvolueerd is. De laatste en belangrijkste GATT-ronde, de Uruguay-ronde, die geduurd heeft van 1986 tot 1994, leidde tot de oprichting van de WTO op 1 januari 1995. (zie GATS).

xDSL (Digital Subscriber Line): familie technologieën die snelle transmissie mogelijk maken op een of meer koperparen door gebruik te maken van signalen op zeer hoge frequenties. De term xDSL overkoepelt ADSL, SDSL en VDSL. Bij elk van die subgroepen horen een specifiek gebruik en bijzondere karakteristieken.

5.2.

ADRESSEN EN VERDERE NUTTIGE GEGEVENS

Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie

Astrotoren
Sternkundelaan 14, bus 21
1210 Brussel
Tel. 02 226 88 88
Fax 02 226 88 77
info@bipt.be
www.bipt.be

Kabinet van de heer Marc Verwilghen, Minister van Economie, Energie, Buitenlandse Handel en Wetenschapsbeleid

Brederodestraat 9
1000 Brussel
Tel. 02 213 09 11
Fax 02 213 09 22
info@kab.verwilghen.fgov.be

Kabinet van mevrouw Freya Van Den Bossche, Minister van Werk

Maria-Theresiastraat 1
1000 Brussel
Tel. 02 549 09 20
Fax 02 512 21 23
info@work.fed.be

Ombudsdienst voor telecommunicatie

Barricadenplein 1
1000 Brussel
Tel. 02 223 06 06
Fax 02 219 77 88
klachten@ombudsmantelecom.be
<http://www.ombudsmantelecom.be>

De ombudsdienst bij De Post

Koningsstraat 97, 2e verdieping
1000 Brussel
Tel. 02 221 02 30
Fax 02 221 02 44
<http://www.ombudsman.post.be>

Raadgevend Comité voor de telecommunicatie

Secretaris van het Comité

BIPT

Astrotoren

Sterrenkundelaan 14, bus 21

1210 Brussel

Tel. 02 226 87 58

Fax 02 223 88 77

piet.steeland@bipt.be

Raadgevend Comité voor de postdiensten

Secretaris van het Comité

BIPT

Astrotoren

Sterrenkundelaan 14, bus 21

1210 Brussel

Tel. 02 226 89 40

Fax 02 223 88 77

etienne.defrance@bipt.be

Raad voor de Mededinging

North Plaza A 8e verdieping

Koning Albert II-laan 9

1210 Brussel

Tel. 02 206 42 67

Fax 02 203 89 76

Referenties van de reglementaire teksten die door het BIPT zijn voorbereid en in 2004 zijn gepubliceerd

Datum afkondiging	Datum publicatie in het Belgisch Staatsblad	Titel
09/07/2004	15/07/2004	Programmawet (de artikelen 51, 79 en 80, 301 tot 317)
21/09/2004	20/10/2004	Koninklijk besluit tot toekenning van de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie aan sommige personeelsleden van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie
16/11/2004	13/12/2004	Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 12 januari 1970 houdende reglementering van de postdienst
19/11/2004	13/12/2004	Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 januari 1970 houdende reglementering van de postdienst
22/12/2004	07/01/2005	Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 19 oktober 1979 betreffende de private radioverbindingen
27/12/2004	31/12/2004	Programmawet (de artikelen 298 en 301 tot 307)

2004

11e Jaarverslag

BIPT

Astrotoren
Sterrenkundelaan 14, bus 21
1210 Brussel
Tel. : +32 2 226 88 88
Fax : +32 2 226 88 77
info@bipt.be
www.bipt.be